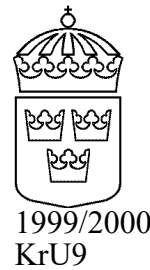

Kulturutskottets betänkande

1999/2000:KrU9

Vissa kulturpolitiska frågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet motionsyrkanden från allmänna motionstiden hösten 1999.

De behandlade motionerna rör frågor om utgångspunkter för kulturpolitiken, statens ansvar på kulturområdet och kulturens finansiering. Vidare tas upp frågor om en basstruktur för kulturell frihet och utveckling samt om en utredning om en ny kulturpolitisk struktur.

Frågor om kultursponsring, kulturinstitutionernas hyreskostnader och regeringens regleringsbrev rörande Kulturrådets bidragsfördelning tas upp. Syftet med Stiftelsen Framtidens kultur samt relationen mellan stiftelsens och Kulturrådets resurser behandlas. Regionalpolitiska aspekter av olika slag aktualiseras i några motioner.

Utskottet behandlar vidare motionsyrkanden om nya nationella kulturpolitiska mål.

Delaktigheten i kulturen för barn och unga, kvinnor samt funktionshindrade berörs i vissa motioner. Stöd för samernas kultur och synpunkter på det mångkulturella samhället och det internationella kulturutbytet behandlas också.

Kulturens påverkansmöjligheter, betydelsen av publikarbete, effekterna av kulturhuvudstadsåret, kulturens betydelse vid exportsatsningar samt kulturvetenskaplig forskning berörs även i betänkandet.

Samtliga yrkanden avstyrks av utskottet.

23 reservationer och 3 särskilda yttranden har avgivits.

Motioner

1999/2000:Kr201 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att 25 % av kulturanslaget bör avsättas till kultur för barn och ungdom,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en större flexibilitet hos kulturinstitutionerna,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Ungdomsstyrelsen och Allmänna arvsfonden,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om centrala insatser för att underlätta för ung kultur,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett landsomfattande projekt med uppgift att belysa och framhålla kvinnans roll och betydelse inom kultursektorn,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av ömsesidig förståelse och respekt för olika medborgares kulturer och kulturarv,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om satsningar på den kulturella infrastrukturen.

1999/2000:Kr234 av Charlotta L Bjälkebring m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om funktionshinder rätt till delaktighet i kulturlivet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det mångkulturella Sverige,

5. att riksdagen hos regeringen begär en utredning i vilken utsträckning samhällets kultursatsningar i dag främjar jämställdhet, dvs. hur stor andel av satsningarna som når kvinnor respektive män,

6. att riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till ett åttonde kulturpolitiskt mål för att säkra könsperspektivet i statens kulturpolitik.

1999/2000:Kr273 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utredning om en ny kulturpolitisk struktur.

1999/2000:Kr274 av Inger Lundberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om annex till statliga kulturinstitutioner.

1999/2000:Kr277 av Tasso Stafilidis m.fl. (v) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om uppföljning av regleringsbrev,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utarbetande av regler för kultursponsring,

11. att riksdagen hos regeringen begär redovisning av könsbunden statistik inom kultursektorn i enlighet med det i motionen anförda,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att i arbetet inom EU och FN främja det internationella kulturutbytet.

1999/2000:Kr290 av Björn Kaaling m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om betydelsen av publikarbete inom kulturområdet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en kartläggning bör göras av hela det uppsökande publikarbets omfattning och kostnader inom det samhällsunderstödda kulturområdet,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de idéburna publikorganisationernas särskilda förutsättningar att

medverka i publikarbetet för att vidga deltagandet i kulturlivet och bättre ta till vara den nationella kulturpolitiken.

1999/2000:Kr291 av Anne Ludvigsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av obalanser i samhällets stöd till kulturen.

1999/2000:Kr313 av Inger Davidson m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samhällets stöd till kultursektorn.

1999/2000:Kr314 av Lennart Kollmats och Kenth Skårvik (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en plan för att vårda effekterna av aktiviteterna under kulturhuvudstadsåret 1998,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till nya mål inom kulturpolitiken i enlighet med vad i motionen anförts,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Stiftelsen Framtidens kultur,

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en ökad uppmärksamhet av kulturen vid exportfrämjande insatser.

1999/2000:Kr315 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att för framtiden se över Kulturrådets behov av anslag i förhållande till dess arbetsuppgifter,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att för framtiden se över fördelningen av anslag mellan Framtidens kultur och Kulturrådet,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att stimulera forskning om kulturens betydelse för mänsklig tillväxt,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den samiska teatern.

1999/2000:Kr317 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utgångspunkterna för kulturpolitiken,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att den tekniska utvecklingen kommer att innebära nya möjligheter för kultur och medier,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skolans kulturansvar,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statens ansvar på kulturområdet,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kulturens finansiering,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om funktionshindrade och kulturen.

1999/2000:Kr318 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m) vari yrkas

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om redovisning av kulturinstitutionernas lokalförsörjning och hyreskostnader.

1999/2000:KrU9

1999/2000:So225 av Barbro Westerholm m.fl. (fp, s, v, c, mp) vari yrkas

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kulturaktiviteter för att påverka attityder och fördomar mot homo-/bisexuella och transpersoner.

1999/2000:So226 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp) vari yrkas

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fritid och kultur.

1999/2000:Ub813 av Agne Hansson (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökade kultursatsningar för meningsfull fritid för ungdomarna i Kalmar län.

1999/2000:MJ220 av Per Lager m.fl. (mp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samernas kultur.

1999/2000:N214 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om satsningar på den kulturella infrastrukturen.

1999/2000:N271 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) vari yrkas

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kulturpolitiken.

1999/2000:N388 av Ingegerd Saarinen m.fl. (mp) vari yrkas

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de tre R:en.

Ärendets beredning

Under ärendets beredning har utskottet informerats vid en uppvaktning av Föreningen Kultur och Näringsliv, Samarbetsforum för kultursponsring.

I detta betänkande behandlar utskottet motioner från den allmänna motions-tiden hösten 1999, vilka är av mera övergripande karaktär eller behandlar frågor som rör flera kulturområden.

Utgångspunkter för kulturpolitiken, kulturens finansiering m.m.

I motion Kr317 (m) – liksom i motsvarande motioner under tidigare år – redovisar Moderata samlingspartiet sina *utgångspunkter för kulturpolitiken* och sin syn på statens ansvar på kulturområdet och på kulturens finansiering (yrkandena 1, 2, 11 och 12 delvis).

Enligt motionen är en kultur som står fri i förhållande till politiska beslutsfattare en viktig del av ett demokratiskt samhälle. Kulturpolitikens uppgift skall vara att främja kulturell mångfald och rika möjligheter att välja i ett kulturutbud av hög kvalitet. Kulturpolitiken skall främja en sådan utveckling, men inte styra människors val.

En god förankring i den egna kulturen ger människor nödvändig trygghet. I motionen betonas också att för att invandrade skall kunna finna sig till rätta i det nya landet är förtrogenhet även med det nya landets kultur väsentlig.

Mångfalden inom kulturen har ökat och nya, fria medier ger fler människor möjlighet att ägna sig åt konstnärliga uttrycksformer, vilket bl.a. ökar yttrandefriheten. Fria medier är en av det öppna samhällets viktigaste förutsättningar. Motionärerna konstaterar att informationsteknikens snabba utveckling ger möjligheter till kommunikation i ständigt nya former, breddar demokratin, utvecklar nya arbetsformer inom kulturområdet och ökar tillgängligheten till kulturarvet. Kultursektorn måste ges en rimlig chans att vara med i det främsta ledet i IT-användandet. Staten bör genom universitetsbiblioteken föregå med gott exempel i digitaliseringen av Sveriges bibliotek, anförs det i motionen.

Statens insatser inom kulturområdet bör enligt motionen styras mot verksamheter som har nationellt intresse och som inte skulle komma till stånd utan det statliga stödet. Det bör slås fast att all kultur inte kan uppbära stöd. Satsningarna på att få människor att läsa, gå på teatrar, konserter eller delta i studiecirkel har nått ett fåtal redan aktiva och till en relativt hög kostnad.

Motionärerna anser att det statliga ansvaret för kulturpolitiken bör avgränsas och tydliggöras. Det statliga kulturstödet bör enligt motionen kanaliseras via många bidragsgivare för att garantera den pluralism som bör vara en utvecklad nations kännemärke.

Följande principer bör enligt motionen gälla för statens ansvar inom kulturområdet. Alla regioner skall ha möjlighet att erbjuda levande musikteater. Ett litet antal dansscener skall få del av statligt stöd och bedriva regional turnéverksamhet. Staten bör ansvara för ett antal symfoni- och kammarorkestrar så att hela landet kan få rimlig del av ett vitalt musikutbud. Det nationella kulturarvet, t.ex. nationalscenerna, arkiv och vissa museer, skall höra till statens ansvarsområde. Staten bör på sikt finansiellt ansvara endast för de teatrar som är nationalscener. Kostnaderna för fria teatergruppers turnerande bör tas över av arrangörsledet, som bör bli mottagare av alla offentliga bi-

drag. Motionärerna förordar att all biblioteksverksamhet, med undantag för de statliga forskningsbiblioteken, bör vara kommunernas ansvar, således även länsbiblioteken.

För att få stadga inom kultursektorn när det gäller uppföljningen mot uppsatta kulturpolitiska mål på olika nivåer och därmed följande bättre ekonomisk ordning bör, anfördes det i motionen, alla offentliga anslag i framtiden bygga på klara avtal mellan anslagsbeviljande instans och utförande institutioner. Kulturen borde vila på flera finansieringsvägar. I första hand måste de enskildas avgifter utgöra ett viktigt bidrag till verksamheten. Enskilda kan också bidra i form av medlemskap i kulturföreningar etc. Andra bidrag kan komma från företag och institutioner, antingen som direkta bidrag till viss verksamhet eller som bidrag till fondavsättningar. Slutligen måste en del av kulturverksamheten finansieras genom offentliga bidrag. Lokala och regionala kulturfonder samt en eller flera centrala fonder bör tillskapas. En motsvarighet till den brittiska National Trust skulle gynna vården av kulturmiljöer. AB Svenska Spel bör delas upp så att de spel som tidigare låg hos AB Tipstjänst överläts på det sätt som beslutades av riksdagen våren 1994. Övriga spel som tidigare låg hos Penninglotteriet AB bör överföras till en stiftelse, vars uppgift blir att på olika kulturella verksamheter fördela det överskott som uppkommer, sägs det slutligen i motionen.

Utskottet har vid tidigare riksmöten avstyrkt yrkanden motsvarande de som nu är aktuella i motion Kr317 (m) med hänvisning till att motionärerna dels utvecklat sin allmänna syn på kulturpolitiken, dels framfört synpunkter av mera programmatisk karaktär som utskottet inte funnit skäl att närmare diskutera (bet. 1997/98:KrU1 s. 26, 1998/99:KrU7 s. 4–5). Utskottet har vidare hänvisat till den diskussion om statens ansvar som fördes i Kulturutredningens slutbetänkande (SOU 1995:84 s. 93–129). Utredningen markerade bl.a. att det är viktigt att många tar ett direkt och personligt ansvar för kulturen och att det offentliga inte bör ta ansvar för det som idéburna rörelser eller andra kan göra lika bra eller bättre. Utredningen anförde även att andra kulturella intressen kan tillgodoses genom en väl fungerande marknad. Utredningen uttryckte det offentligas ansvar genom förslagen till kulturpolitiska mål och diskuterade rollfördelningen med tyngdpunkt på frågan om motiven för offentliga åtaganden och frågan om hur ändamålsenligt och nödvändigt det statliga kulturstödet är. Utskottet har vid 1997/98 och 1998/99 års riksmöten uttryckt att det i vart fall inte vid dessa tidpunkter skulle vara en meningsfull resursinsats att söka åstadkomma en sådan precisering av statens ansvar på kulturområdet som motionärerna efterlyser. Utskottet har i sammanhanget framhållit att det inte heller skulle vara möjligt att få en mera långtgående uppslutning kring ett sådant preciseringsförslag. En prövning av statens ansvar för de olika kultursektorerna får – har utskottet ansett – göras med utgångspunkt i de kulturpolitiska målen.

Utskottet har tidigare, senast våren 1999, behandlat motionsyrkanden om en finansiering av kulturen i enlighet med vad som nu föreslås i motion Kr317 (m). Utskottet har därvid tolkat förslagen i motionen – sedda i samband med Moderata samlingspartiets förslag under senare år om minskad medelsanvisning till kultursektorn – så att alltför stor del av kulturverksamheten skulle ha gjorts beroende av offentliga bidrag. Utskottet har hänvisat

till att den nya budgetprocessen ger ramar för de statliga utgifterna och att det inte är möjligt att från ett år till ett annat skära ner de statliga kulturbidragen utan att kulturverksamheten tar skada eller att landstingens och kommunernas planering rubbas. Utskottet har också anfört att mångfald och förnyelse främjas om statligt stöd fördelas av flera instanser, varvid utskottet påmint om att statligt kulturstöd fördelas även av andra än Kulturrådet och att Kulturrådet till sin hjälp har referens- och arbetsgrupper.

Utskottet hänvisar vidare till tidigare betänkanden i vilka frågan om tillskapande av fonder avstyrkts, bl.a. en s.k. dubbleringsfond, en svensk National Trust, en stiftelse med medel från överskottet av vissa spel som nu bedrivs av Svenska Spel AB, m.m. (bet. KrU 1985/86:18 s. 17–19, 1989/90:KrU17 s. 19, bet. 1994/95:KrU15 s. 22–23, bet. 1996/97:KrU1 s. 46 och 156 samt bet. 1997/98:KrU1 s. 30–33). Utskottet hänvisar också till de utredningar om lotterimarknaden och lotterilagstiftningen som avslutas under år 2000.

Utskottet redovisade under hösten 1999 (bet. 1999/2000:KrU2 s. 6–7) vissa förhållanden beträffande den tekniska utvecklingens betydelse för kultur och medier och framhöll att den nationella IT-strategin (se regeringens skr. 1998/99:2) syftar till att stimulera användningen av informationsteknik på ett sätt som befrämjar kreativitet, tillväxt och sysselsättning. Utskottet påminde därvid även om arkiv-, biblioteks- och museiinstitutionernas eget ansvar för att inom givna ekonomiska ramar svara för samordning, utveckling, rådgivning, utbildning, information etc.

Utskottet, som hänvisar till sina tidigare ställningstaganden i aktuella frågor, avstyrker motion Kr317 (m) yrkandena 1, 2, 11 och 12 i denna del.

I motion Kr313 (kd) framhålls att det krävs vissa *basstrukturer för kulturell frihet och utveckling*. Staten bör ha det grundläggande ansvaret för en kulturell basstruktur som består av nationalinstitutionerna och regionala stödjepunkter. Dessa stödjepunkter behöver inte nödvändigtvis erbjuda ett brett kulturutbud men de bör inom sina områden visa god kvalitet både ur ett nationellt och ett internationellt perspektiv. I en väl utvecklad basstruktur bör också tillgången till lokaler för olika kulturaktiviteter ingå. I motionen framhålls vidare att det är en rimlig utgångspunkt att besluten om fördelningen av det statliga kulturstödet sker så nära verksamheterna som möjligt. Det behövs dock noggranna utvärderingar av den nu pågående försöksverksamheten i Kalmar, Gotlands och Skåne län med ändrad regional fördelning av bidragen innan beslut i frågan fattas. I motionen anförs också att barn under sin uppväxt måste ges möjlighet att ta del av och att delta i olika kulturella aktiviteter. Föräldrarnas ansvar, liksom barnomsorgens, skolans och massmediernas betydelse, betonas. Barns och ungdomars kulturintresse kan väckas tidigt och utvecklas genom att resurser styrs till deras kulturutbud. Samhällets insatser för kulturen har ökat, men insatserna bör ökas ytterligare. Vad som anförts i motionen om samhällets stöd till kultursektorn bör ges regeringen till känna (yrkande 1).

Utskottet behandlade vid föregående riksmöte ett motionsyrkande motsvarande det nu aktuella (bet. 1998/99:KrU7 s. 5–6). Utskottet konstaterade att många av de aspekter på kulturpolitiken som framfördes i den då aktuella

motionen är grundläggande även för t.ex. de av riksdagen år 1996 antagna nationella kulturpolitiska målen. Detta gäller bl.a. ansvarsfördelningen mellan den centrala, regionala och lokala nivån, statens ansvar för den regionala, kulturella infrastrukturen och prioriteringen av barn och ungdomar. Utskottet anser – liksom vid föregående riksmöte – att det mot denna bakgrund inte är nödvändigt att riksdagen gör ett sådant uttalande som begärs i motionen. Frågor som rör storleken på de fortsatta statliga insatserna för kulturen får avgöras i det årliga budgetarbetet. Yrkande 1 i motion Kr313 (kd) avstyrks.

En *utredning om en ny kulturpolitisk struktur* begärs i motion Kr273 (v). Motionärerna anser att den första fasen av den svenska kulturpolitik som byggdes upp med 1974 års kulturpolitiska mål som utgångspunkt nu är slut. Denna kulturpolitikens kraft börjar tömmas, vilket tydligt framgår av den kris som många kulturinstitutioner, främst teatrarna, har stått inför under senare år.

Motionärerna anser att det krävs en omorganisering av Statens kulturråd. Vidare bör samspelet mellan den statliga, regionala och lokala nivån förändras, liksom samspelet mellan de offentliga bidragsgivarna och kulturskaparna.

Motionärerna anför att stor enighet rått och råder om att den kulturpolitiska uppgiften är att skapa bästa möjliga förutsättningar för det yrkesverksamma konstnärliga arbetet. Kulturutskottet har bl.a. uttalat att experimentell och nydanande konst är avgörande för framtida expansion och kvalitet men sällan kommersiellt lönsam. Därför måste nya kulturella uttryck och mindre etablerade konstutövare stimuleras och stödjas. Konstnärlig förnyelse bygger ofta på att nyskapande konstnärer bryter mot rådande kvalitetsuppfattningar. Ett sätt att stimulera dynamisk utveckling på kulturområdet är stöd till oberoende konstnärers och fria konstnärgruppers verksamhet. Motionärerna ställer frågan om de allmänna medlen fördelas och utnyttjas på bästa sätt och om statens stöd fungerar dynamiskt.

Motionärerna vill främja förnyelse, motverka stagnation och öka möjligheterna att uppnå de kulturpolitiska målen genom att flytta ansvaret för bidragsfördelningen från Kulturrådet till den regionala nivån. Kulturrådet bör efter förhandlingar sluta avtal med de politiskt ansvariga på den regionala nivån om vilka mål som skall uppnås med de statliga bidragen. Bidragen skall därefter fördelas av de politiskt ansvariga på den regionala nivån med hjälp av olika referensgrupper. Förhandlingarna bör också kunna leda till konstruktiva överenskommelser om gemensamt ekonomiskt ansvarstagande. Genom en sådan förändring vill motionärerna uppnå att även andra aktörer inom kulturområdet än institutionerna skall kunna få bidrag och medverka till konstens utveckling och spridning. På detta sätt skall också en mera direkt koppling kunna uppnås mellan konstutövarna och arrangörerna och andra som arbetar med publikarbete. Kulturrådet skulle med detta arbetssätt också få mer tid över för kontroll och utvärdering av uppnådda resultat ställda i relation till de kulturpolitiska målen och de uppdrag som riksdag och regering formulerat inom kulturområdet.

En ny kulturpolitisk struktur uppbyggd i enlighet med motionen skulle enligt motionärernas mening även stimulera lokala initiativ, engagemang, prio-

riteringar och ansvarstagande samt förkorta tiden mellan initiativ och förverkligande.

Utskottet anser liksom tidigare, och i överensstämmelse med vad som även anförts i motionen, att den statliga kulturpolitiken skall stimulera dynamik och förnyelse inom konstarterna och i arbetet med kulturarvet.

Utskottet vill särskilt framhålla att de kulturpolitiska målen från år 1974 har haft stor betydelse genom att tydligt visa statens viljeinriktning och genom att även anammas och stimulera utvecklingen på alla nivåer i samhället. De utgjorde grunden för reformer inom kulturområdet under mer än tjugo år. Efter en omfattande utvärdering inom Kulturpolitiska utredningen (SOU 1995:85) av denna periods statliga kulturpolitik antog riksdagen år 1996 nya kulturpolitiska mål (bet. 1996/97:KrU1 s. 40–41). Det är således i förhållande till dessa nya kulturpolitiska mål som den statliga kulturpolitikens resultat skall bedömas i fortsättningen. Enligt dessa mål skall bl.a. kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet främjas. Kulturen skall ges förutsättningar att vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft i samhället. Kulturpolitiken skall verka för alla människors delaktighet i kulturlivet och deras möjligheter till eget skapande.

Det har i olika sammanhang betonats att grundvalen för samhällets kulturpolitiska insatser skall vara primärkommunernas ansvar för och stöd till kulturverksamhet. Vidare har en viktig del i den statliga kulturpolitiken sedan år 1974 varit att bygga upp och stödja de regionala kulturinstitutionerna. Som redovisas i motionen har vissa kulturinstitutioner under senare år haft en svår ekonomisk situation som bl.a. krävt tillfälliga statliga stödinsatser från statens sida. I budgetpropositionen för år 2000 (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 17 s. 20 och 31–32) har regeringen bl.a. prioriterat insatser för att värna den institutionella infrastrukturen. Dessa kulturinstitutioner är viktiga och har ansvar för konstnärlig utveckling och för kulturens tillgänglighet i hela landet. Utskottet vill med anledning av motionen betona att institutionerna inte bör ställas i motsatsställning till kulturverksamhet som bedrivs i andra former, när det gäller att uppnå dessa båda grundläggande mål för kulturpolitiken. Det bör också framhållas att satsningar under senare år gjorts inte enbart på de etablerade institutionerna utan även på konstnärsstöd, stöd till fria grupper och arrangörer m.m.

När statliga liksom andra resurser är begränsade är det av särskilt stor vikt att utvärdera om de statliga insatserna fördelas och utnyttjas på bästa sätt såväl inom som utanför kulturinstitutionerna för att de kulturpolitiska målen skall uppnås, bl.a. när det gäller förnyelse och delaktighet. Knapphet på medel ställer stora krav på de bidragsfördelande instanserna att kunna göra ibland svåra avvägningar och omprioriteringar, vilka också de bör kunna grundas på tillförlitliga utvärderingsresultat.

Kulturrådet har som huvuduppgift att fördela bidrag, följa utvecklingen inom kulturområdet i stort, ge regeringen ett samlat underlag för den statliga kulturpolitiken och biträda vid genomförandet av denna samt att verka för samordning och effektivitet i de statliga åtgärderna. Kulturrådet skall också utveckla metoder för mål- och resultatstyrning inom kulturområdet.

Under åren efter 1996 har Kulturrådet påbörjat en systematisk uppföljning och utvärdering område för område. På grundval av sådana uppföljningar

och utvärderingar skall måluppfyllelse och effekter av bidragsfördelningen kunna följas och bedömas. Det kan mot denna bakgrund ses som oroande att Kulturrådet inför budgetåret 2000 anmält till regeringen att rådet nödgats möta uppställda besparingskrav bl.a. genom att prioritera uppgiften att fördela bidrag framför analys, utvärderings- och utvecklingsarbete (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 17 s. 42).

Utskottet vill även framhålla följande. På kulturutskottets förslag beslöt riksdagen hösten 1996 att begära en skyndsamt utredning om fördelningen av kulturreсурserna i landet. Utskottet kunde i sitt budgetbetänkande hösten 1999 (bet. 1999/2000:KrU1 s. 22–24) konstatera att det enligt budgetpropositionen finns svårigheter med att analysera det material som de hittillsvarande kartläggningarna givit och att analysmetoderna uppenbarligen måste utvecklas vidare. Någon totalbild finns ännu inte av det regionala utfallet av statens kultursatsningar. Utskottet utgick från att regeringen till hösten 2000 i budgetpropositionen för år 2001 kommer att presentera dels den analys som riksdagen begärde hösten 1996, dels sin egen bedömning av vilka åtgärder som bör vidtas för en bättre regional spridning av insatserna. Utskottet intar alltså samma ståndpunkt.

I sammanhanget vill utskottet särskilt poängtera vikten av en fortsatt kraftfull statlig kulturpolitik gentemot den regionala nivå som byggts upp i hela landet under de senaste tjugofem åren och av att det finns ett väl fungerande samspel mellan de statligt, regionalt och lokalt ansvariga.

Slutligen bör framhållas att försöksverksamheten med förändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel i Kalmar, Gotlands och Skåne län skall pågå t.o.m. den 31 december 2002. En parlamentariskt sammansatt kommitté (dir. 1997:80) har till uppdrag att följa hela försöksverksamheten och komma med förslag om den framtida regionala organisationen. Kommittén skall redovisa sitt uppdrag hösten 2000. Utskottet har genom ett studiebesök i Skåne län i maj 1999 informerat sig om verksamhetens utveckling där.

Utskottet anser mot bakgrund av det anförda att det inte är motiverat med ytterligare en utredning om regional fördelning av statliga bidragsmedel. Den modell som nu prövas i de tre försökslänen måste utvärderas innan ställning tas till frågan om en eventuell ny form av stödsystem för den regionala kulturen m.m. bör införas.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion Kr273 (v).

Sponsring

I motion Kr317 (m) konstateras att kultursponsringen har ökat under senare år. Många företag har funnit att kulturverksamhet är en värdefull kanal för att nå kunder och för att ge anställda en kulturupplevelse. På många håll saknas dock organisationer som på ett effektivt sätt kan ta till vara intresset för kultursponsring, enskilda gåvor eller testamentsförordnanden med kulturell inriktning. Det är angeläget att nya möjligheter skapas för alla som så önskar att kunna bidra till svenskt kulturliv genom sponsring (yrkande 12 i denna del).

Enligt motion Kr277 (v) bör regler för kultursponsring utarbetas (yrkande 9). Motionärerna anför att sådan finansiering av verksamheten inom t.ex.

teater-, dans- och musikområdena kan orsaka bindningar som kan kväva skapandet och yttrandefriheten. Genom regler för sponsring bör kulturskaparna skyddas och yttrandefriheten värnas.

Frågor rörande kultursponsring diskuteras även i motion Kr313 (kd), dock utan att något särskilt yrkande görs.

Som redovisas i motion Kr317 (m) har regler för sponsringsverksamhet utarbetats av Föreningen Kultur och Näringsliv. Medlemmar i föreningen är både företag och kulturinstitutioner.

Sponsring är en kompletterande finansieringsform för bl.a. kulturinstitutioner. Sponsring tillkommer genom ett avtal mellan två parter som skall få en ömsesidig nytta av avtalet.

Utskottet anser att sponsring kan vara ett värdefullt komplement till ordinarie finansiering av kulturverksamhet. Den kan t.ex. underlätta internationellt samarbete och kulturutbyte mellan institutioner och bidra till att institutioner kan genomföra satsningar utöver den ordinarie verksamheten (jfr bet. 1998/99:KrU7 s. 8–9).

Utskottet har vid tidigare riksmöten behandlat frågan om sponsring av kultur och därvid inte varit berett att förorda någon särskild reglering av sponsringen utöver vad som för kulturinstitutionernas räkning följer av de kulturpolitiska målen. Utskottet har vidare uttalat att det självfallet ligger i institutionernas eget intresse att inte skada sitt anseende genom att ingå olämpliga sponsringsavtal (bet. 1996/97:KrU1 s. 48, bet. 1997/98:KrU1 s. 34 och 1998/99:KrU7 s. 8–9).

Utskottet har alltså samma inställning till frågan om sponsring som vid föregående riksmöten och anser att det inte är påkallat att riksdagen begär några förslag från regeringen i enlighet med motionsyrkandena. De avstyrks därför.

Kulturinstitutionernas hyreskostnader

I motion Kr318 (m) erinras om att kulturutskottet gjorde ett uttalande om kulturinstitutionernas lokalförsörjning och hyreskostnader i sitt yttrande (1997/98:KrU3y) till finansutskottet över proposition 1997/98:137 Förvaltning av statens fastigheter och statliga myndigheters lokalförsörjning, m.m. Bland annat pekade utskottet på att det skulle vara av värde om regeringen i resultatredovisningen under institutionernas anslag i kommande budgetpropositioner kort angav hur stor del av föregående års anslag som använts till att betala hyreskostnader. I motion Kr318 (m) anförs att den redovisning av hyreskostnaderna som lämnades i 1999 års budgetproposition ännu inte är heltäckande. Vad som anförts i motionen om redovisning bör ges regeringen till känna (yrkande 11).

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet anföra följande.

Kulturutskottets uttalande våren 1998 i yttrande 1997/98:KrU3y följdes inte av någon åtgärd i finansutskottets betänkande över proposition 1997/98:137 (bet. 1997/98:FiU25). Mot denna bakgrund föreslog kulturutskottet under våren 1999 med bifall till motioner (m resp. mp) att riksdagen som sin mening skulle ge regeringen till känna att det i kommande budgetpropositioner kort borde anges hur stor del av föregående års bidrag till olika

institutioner som använts till att betala hyreskostnader (bet. 1998/99:KrU6 s. 11–12). Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 1998/99:188).

I budgetpropositionen för år 2000 (utg.omr. 17) lämnade regeringen en första redovisning för hyreskostnader vid Riksteatern, Operan, Dramaten, Dansens hus och Svenska rikskonserter (s. 54–55), Statens konstråd (s. 79) samt Statens historiska museer, Statens konstmuseer, Naturhistoriska riksmuseet, Folkens museum – etnografiska, Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet, Statens sjöhistoriska museer, Arkitekturmuseet, Statens musiksamlingar, Statens försvarshistoriska museer, Nordiska museet och Tekniska museet (s. 121). I budgetbetänkandet lämnade utskottet följande synpunkter på kommande års redovisning (bet. 1999/2000:KrU1 s. 24–25).

Utskottet är medvetet om att det har stått kort tid till förfogande för insamling och redovisning av uppgifterna och utgår från att det till nästa budgetproposition skall vara möjligt att göra de redovisade uppgifterna mera jämförbara med varandra.

Redovisningen av hyreskostnaderna sker i texterna under respektive anslag. När det gäller de statliga museerna redovisas hyreskostnaderna i en tabell. Det skulle underlätta läsningen och förbättra överblicken om alla uppgifter samlas i en gemensam tabell i nästa budgetproposition.

För tydlighets skull bör det – i enlighet med riksdagsbeslutet – även framgå av en sådan tabell hur stor andel av medelstilledningen som utgörs av hyreskostnader för varje institution det aktuella budgetåret så att det lätt går att utläsa hur stor del av bidragen som avsatts till den faktiska verksamheten vid institutionerna respektive till hyreskostnader.

Vidare är det önskvärt att sammanställningen om möjligt också visar vilka institutioner som har lokaler i s.k. ändamålsfastigheter och dessa lokalers andel av institutionernas hyreskostnader.

I regleringsbrevet för år 2000 för ett antal statliga myndigheter m.fl. inom kulturområdet har regeringen begärt en redovisning senast den 1 mars 2000 av deras totala lokalkostnader för år 1999. Redovisningen skall omfatta hyra av lokaler inklusive uppvärmning och elektricitet. Dessutom skall kostnader för övrig skötsel av fastigheten anges och specificeras. Om myndigheten (motsv.) har mer än en hyresvärd skall det specificeras hur stor hyresandel som betalas till respektive hyresvärd. En motsvarande redovisning skall lämnas i årsredovisningen för år 2000.

Med hänvisning härtill och mot bakgrund av att motionsyrkandets syfte i allt väsentligt synes vara tillgodosett avstyrker utskottet motion Kr318 (m) yrkande 11.

Regleringsbrev

I motion Kr277 (v) betonas vikten av att de *regleringsbrev* som utfärdas för Kulturrådets bidragsfördelning står väl i överensstämmelse med riksdagens beslut. De medel som anvisats av riksdagen inom en ram bör fördelas. Regeringen bör enligt motionen ges i uppdrag att återkomma till riksdagen i de fall där det förekommer förändringar i regleringsbrevet som medför ändringar i verksamhetens innehåll (yrkande 3).

Vid 1997/98 års riksmöte behandlade utskottet ett motsvarande motionsyrkande och gav en utförlig redovisning av bestämmelserna i regeringsformen och budgetlagen (1996:1059) om finansmakten och om konstitutionsutskottets granskning av regeringsärendenas handläggning (bet. 1997/98:KrU1 s. 45–47). Utskottet redovisade också fackutskottens medverkan i konstitutionsutskottets årliga uppföljning och granskning av vad regeringen gjort med anledning av riksdagens beslut (som exempel se senast kulturutskottets yttr. 1999/2000:KrU1y och konstitutionsutskottets bet. 1999/2000:KU10). Utskottet hänvisar till vad som anfördes om regleringsbrev m.m. i utskottets ovan angivna betänkande vid riksmötet 1997/98 och föreslår att riksdagen avslår det nu aktuella motionsyrkandet.

Statens kulturråd och Stiftelsen Framtidens kultur

Riksdagen bemyndigade år 1994 regeringen att bilda en stiftelse för kvalitetsinriktade kulturprojekt. Stiftelsen tillfördes 6,85 % av tillgångar från de avvecklade löntagarfonderna (prop. 1993/94:177, yttr. 1993/94:KrU8y, bet. 1993/94:UbU12, rskr. 1993/94:399). I propositionen angavs att stiftelsen skall – helt vid sidan av ordinarie resurser för kulturverksamhet – stimulera det regionala kulturlivet i vid mening i syfte att stärka tillväxt och utveckling i regionerna. Nya former och vägar kan prövas. Inriktning mot ungdomsgrupper som inte nås av det traditionella kulturlivet skall vara en del av insatserna. Genom satsningar på kvalitetsinriktade projekt skall förebilder och initiativ skapas som efter en tid kan inordnas i den ordinarie kulturverksamheten. För att stiftelsens satsningar skall ge bestående effekter förutsätts regionala och lokala intressen engageras och bidra till projekten. Stiftelsen skall verka under minst tio år och får använda inte endast avkastningen på sitt kapital utan även förbruka kapitalet.

Regeringen beslöt den 23 juni 1994 om stiftelseförordnande för Stiftelsen Framtidens kultur. Enligt föreskrifterna i förordnandet utses och entledigas stiftelsens styrelse av regeringen. Regeringen skall också bestämma vem som skall vara ordförande. Vidare skall stiftelsen under minst tio år ge ekonomiskt stöd till långsiktiga och nyskapande kulturprojekt, stimulera det regionala kulturlivet i vid mening samt stärka tillväxt och utveckling. Stiftelsen skall också följa upp och utvärdera den verksamhet som stiftelsen stöder. Vid starten år 1994 erhöll stiftelsen 529 miljoner kronor.

I motion Kr314 (fp) anförs att stora delar av *syftet med Stiftelsen Framtidens kultur* numera har förfelats, då stiftelsens medel enligt motionen har blivit en integrerad del av den statliga bidragsgivningen. Stiftelsens ursprungliga syfte och självständiga ställning måste återupprättas. I motionen yrkas att riksdagen bör ge detta till känna för regeringen (yrkande 9).

Utskottet vill först framhålla att Stiftelsen Framtidens kultur är en självständig juridisk person (se bl.a. bet. 1993/94:LU12 Stiftelser s. 2). Den självständiga förmögenhet som avskilts – jämte eventuella ytterligare medel som kommer att tillföras stiftelsen – skall förvaltas i enlighet med de föreskrifter som finns i stiftelseförordnandet. Ändamålet med stiftelsens verksamhet kan inte ändras.

Ett av syftena med stiftelsens verksamhet är att den med sina resurser skall stimulera utveckling inom kulturlivet och att detta skall ske vid sidan av ordinarie resurser för kulturverksamhet.

I sin årsredovisning för år 1998, liksom i tidigare årsredovisningar, har stiftelsen redovisat att de flesta bidragsansökningarna kvalitetsprövas, primärt inom en ad hoc-grupp med externa sakkunniga med olika specialkompetenser. Gruppen arbetar även med uppföljning och utvärdering. Dessutom sker kvalitetsprövningen av bidragsansökningarna med stöd av sektorsmyndigheterna på kulturområdet, nämligen Kulturrådet, Riksarkivet och Riksantikvarieämbetet.

Stiftelsen anger i sin årsredovisning för år 1998 att den till en början erbjöd alla att utifrån relativt allmänna riktlinjer söka bidrag till nyskapande och långsiktiga kulturprojekt men att den gradvis har övergått till att arbeta mer aktivt inom områden som har bedömts behöva prioriteras. Ett av de prioriterade områdena är utveckling och förnyelse inom kulturlivet, inte minst förnyelse av kulturinstitutioner och kulturorganisationer. Mot bakgrund av stiftelsens tidsbegränsade uppdrag försöker den identifiera hur man på bästa sätt kan understödja förnyelseprocesser och idéutveckling. Ett annat prioriterat område är kultur för ungdomar, bl.a. genom utveckling av kontakten mellan kulturliv och skola.

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att riksdagen inte bör göra ett sådant uttalande som begärs i motion Kr314 (fp) yrkande 9. Yrkandet bör avslås av riksdagen.

Motionärerna bakom motion Kr315 (mp) anser att den stora skillnaden mellan de medel som Stiftelsen Framtidens kultur har att fördela och *Kulturrådets resurser för utvecklingsverksamhet m.m.* är stötande. Regeringen bör därför för framtiden se över både Kulturrådets anslag (yrkande 1) och fördelningen mellan Kulturrådet och Framtidens kultur (yrkande 2). Kulturrådet har enligt motionärernas mening fått en nominell inkomstminskning under många år. Rådet kan inte hela tiden få nya uppdrag och verksamheter att finansiera utan att det också får ekonomisk förstärkning.

Utskottet har ovan redovisat att Stiftelsen Framtidens kultur vid starten år 1994 erhöll 529 miljoner kronor. Vid utgången av år 1998 var marknadsvärdet på det egna förvaltade kapitalet ca 558 miljoner kronor. Under perioden 1995–1998 har stiftelsen fördelat sammanlagt 302 miljoner kronor. Under år 1998 har 95 miljoner kronor fördelats på 164 kulturprojekt bland 1 750 ansökningar.

År 1998 uppgick de statliga utgifterna inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid till 7 334,37 miljoner kronor. Av dessa medel fördelades 1 184 miljoner kronor av Kulturrådet, varav 923 miljoner kronor avsåg regionala bidrag, 236 miljoner kronor nationella bidrag och 25 miljoner kronor internationella bidrag (uppgifterna är hämtade ur Kulturens pengar 1998, samhällsinsatser och privatkonsumtion, Kulturen i siffror 1999:6 utgiven av Statens kulturråd). Till kategorin bidrag för nationella ändamål har förts litteraturstöd, tidskriftsstöd, fonogramstöd, bidrag till riksorganisationer m.m. Till bidrag för regionala ändamål har förts bidrag till regionala och lokala kulturinstitutioner, regionala musikstiftelser, länsbiblio-

tek, teater- och musikgrupper m.m. Det anges i publikationen *Kulturen i siffror 1999:6* att många bidrag är svåra att entydigt kategorisera. Exempelvis har bidrag till en fri teatergrupp som huvudsakligen turnerar utanför sitt hemlän förts till kategorin "nationella ändamål".

I diskussioner där Stiftelsen Framtidens kulturs resurser för utvecklingsverksamhet m.m. jämförts med statliga bidrag till motsvarande verksamhet har jämförelsen bl.a. gjorts med den summa som Statens kulturråd disponerar under anslaget A 2 Bidrag till kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete i vad avser anslagsposten Till Statens kulturråds disposition för utvecklingsverksamhet och bidrag till allmän kulturverksamhet. Denna anslagspost uppgick till drygt 24 miljoner kronor budgetåren 1993/94 respektive 1994/95 och nära 23 miljoner kronor för en tolv månadersperiod under det förlängda budgetåret 1995/96. Sedan riksdagen gjort omprioriteringar till andra ändamål under åren efter 1995/96 uppgick anslagsposten år 1998 till nära 15,7 miljoner kronor. Det bör nämnas att den för budgetåret 2000 uppgår till drygt 18,2 miljoner kronor.

Utskottet vill betona vikten av att Kulturrådet förfogar över obundna medel för utvecklingsändamål.

Det är dock enligt utskottets uppfattning inte möjligt att få en bild av storleken på Kulturrådets utvecklingsmedel genom att enbart hänvisa till de resurser under anslaget A 2 som Kulturrådet disponerar för ändamålet. Utveckling av olika konstarter stöds även med andra medel som står till Kulturrådets disposition, t.ex. inom medlen till fria grupper, medlen för utveckling av regional kultur m.m. Utskottet vill i sammanhanget påminna om att även Konstnärsnämnden fördelar medel till utvecklingsverksamhet. Vidare ingår utveckling som en integrerad del i verksamheten hos andra institutioner m.m. som får statliga medel från kulturbudgeten. Det är således inte lätt att urskilja vilka statliga budgetmedel som motsvarar de resurser som disponeras av Stiftelsen Framtidens kultur och som används till utveckling, om en jämförelse skulle göras.

I sin anslagsframställning för år 2001 har Kulturrådet begärt förstärkta medel för stödet till utvecklingsverksamhet av olika slag, bl.a. inom barn- och ungdomskulturen och arrangörsområdet.

Frågor om beräkningen av de medel som Kulturrådet och andra statliga, bidragsfördelande instanser skall disponera under kommande budgetår för olika slag av utvecklingsverksamhet måste ske i ordinarie budgetarbete då en avvägning kan göras mot andra resursbehov inom utgiftsområdet. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Kr315 (mp) yrkandena 1 och 2.

Kulturens regionalpolitiska betydelse m.m.

Riksdagen bör enligt motionerna Kr201 (c) yrkande 10 och N214 (c) yrkande 8 som sin mening ge regeringen till känna att det behövs fortsatta *satsningar på den kulturella infrastrukturen*. I motionerna anförts att den kulturella dragningskraften är viktig för en kommuns eller regions utvecklingsmöjligheter och att investeringar i kulturell infrastruktur är billigare än andra infrastrukturinvesteringar. Lokala och regionala kultursatsningar har blivit ett

hjälpmedel när det gäller att skapa en ny lokal eller regional profil och inriktning. Därför bör satsningarna fortsätta.

Utskottet vill – i likhet med motionärerna – understryka att det är kommunerna som har det största ansvaret för satsningar på kulturen inom det egna området. På samma sätt har de regionala politiska instanserna det största ansvaret för satsningar på den regionala nivån. Staten bidrar via kulturbudgeten med stöd till den regionala infrastrukturen. Statligt stöd till kulturområdet kan också lämnas som en del av regionala satsningar med medel som disponeras av länsstyrelserna. Satsningar på kulturområdet, t.ex. som ett led i åtgärder för i att skapa en god livsmiljö, ingår också i flera av de tillväxtavtal som överlämnades till regeringen av parterna den 15 februari 2000. Kulturrådet har regeringens uppdrag att återrapportera sina insatser för kultur i de regionala tillväxtavtalen.

Utskottet anser mot bakgrund av det anförda att det inte är påkallat att riksdagen gör ett sådant allmänt uttalande som begärs i motionerna om fortsatta satsningar på den kulturella infrastrukturen, särskilt som ansvaret till stor del ligger på den lokala och regionala ansvarsnivån. Motionerna Kr201 (c) yrkande 10 och N214 (c) yrkande 8 avstyrks.

En särskild fråga om resursfördelning och kulturens tillgänglighet i hela landet tas upp i motion N388 (mp). Motionärerna anför att det finns ett behov av utvecklingsverksamhet om turnerandets ekonomi. *Svenska riksteatern, Stiftelsen Svenska Rikskonserter och Riksutställningar* spelar en stor roll för kulturutbudet, särskilt i mindre samhällen. De behöver av denna anledning ha tillräckligt med resurser för sin utveckling. Vad som anförts i motionen om de tre institutionerna bör ges regeringen till känna (yrkande 13).

Utskottet har i ett föregående avsnitt redovisat dels att riksdagen år 1996 begärt att regeringen skall göra en redovisning av den regionala fördelningen av det statliga kulturstödet, dels att försöksverksamhet pågår i tre län med ändrad regional fördelning av statsbidrag. En avvägning av de tre i motionen nämnda institutionernas resursbehov mot andra resursbehov får göras i den ordinarie årliga budgetberedningen. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionsyrkandet.

Enligt motion Kr274 (s) bör det inrättas *annex till statliga kulturinstitutioner* i andra delar av landet än där institutionerna är belägna. Därmed skulle de kunna bidra till att kulturutbudet breddas och förnyas. Genom sådana annex skulle de också kunna stärka den våg av nya kulturhändelser som växer fram i olika delar av landet. De statliga kulturinstitutionerna har ett regionalpolitiskt ansvar och borde dela de regionala myndigheternas ansvar.

I motion N271 (fp) hemställs att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna var som anförts om kulturpolitiken, dvs. om *statliga kultursatsningar i Stockholm* (yrkande 6). Även i denna motion framhålls kulturens betydelse för samhället och för attraktiviteten hos en region. Motionärerna anför att kulturen har stor ekonomisk betydelse för besöksnäringen och att denna näring är stor i Stockholms län. De redovisar kulturverksamheter i Stockholm som de anser bör erhålla stöd från staten. De anför också att de verksamheter som startade under kulturhuvudstadsåret bör få en fortsättning.

En mycket viktig del i den statliga kulturpolitiken har efter år 1974 varit att stödja och stimulera uppbyggnaden av den regionala kulturen. Statliga satsningar inom kulturområdet skall enligt 1996 års kulturpolitiska mål stödja allas möjlighet till delaktighet i kulturlivet.

Utskottet påminner om att riksdagen under senare år beslutat om nya satsningar såväl inom Storstockholmsområdet, t.ex. det nybyggda Moderna museet, som utanför Stockholm, t.ex. det nya världskulturmuseet i Göteborg och Marinmuseum i Karlskrona. Utskottet vill poängtera att all nybyggnad och nylokalisering, även av sådana annex som föreslås i motion Kr274 (s), kräver investeringar och driftbidrag som måste vägas in i de ramar som ges för det statliga kulturstödet. Nya satsningar kan också kräva beslut om om-prioriteringar inom kulturbudgeten. Några sådana överväganden redovisas inte i motionerna.

Utskottet har i ett tidigare avsnitt i detta betänkande redovisat att riksdagen år 1996 av regeringen begärde en redovisning av den regionala fördelningen av det statligt stödda kulturutbudet. Senast i budgetbetänkandet hösten 1999 har utskottet utgått från att regeringen till hösten, i budgetpropositionen för år 2001, presenterar dels den analys som riksdagen begärde hösten 1996, dels sin egen bedömning av vilka åtgärder som bör vidtas för en bättre regional spridning av de statliga insatserna.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Kr274 (s).

Utskottet avstyrker även motion N271 (fp) yrkande 6.

De nationella kulturpolitiska målen

I motion Kr314 (fp) anförts att de nationella kulturpolitiska målen bör utgå från de tre fundamentala principerna i liberal kulturpolitik, nämligen frihet, mångfald och kvalitet. Genom att renodla dessa tre principer och uttrycka dem som mål täcks många av dagens kulturpolitiska mål in och även verktygen för att nå dem. Dessa tre mål skall ersätta de nuvarande sju kulturpolitiska målen (yrkande 2).

I motionen föreslås att ett nytt frihetsmål skall ha följande lydelse.

För att uppnå målet frihet bör humanismens, toleransens och demokratins ideal stärkas. Yttrandefriheten och allas möjligheter att nyttja den värnas. Det finns förutsättningar för ett dynamiskt, utmanande och fritt kulturliv. Människor erbjuds möjlighet till kunskaps- och idébildning.

Vidare föreslås att ett mångfaldsmål skall uttryckas på följande sätt.

För att uppnå målet mångfald måste kulturlivet vara i ständig förändring samt präglas av många olika åsikter, uttryckssätt och aktörer. Kulturarvet bevaras och brukas. Kulturlivet är då tillgängligt för alla, oavsett ålder, utbildning, ekonomi, bostadsort, funktionshinder e.d. För att målet skall vara uppfyllt krävs att internationellt kulturutbyte främjas och att olika kulturyttringar finns tillgängliga i hela landet.

Slutligen skall ett nytt kvalitetsmål ha följande lydelse.

Målet innebär att kulturell kvalitet och professionalism blir vägledande för kulturpolitiken utan hänsyn till vad som är kommersiellt gångbart. Förnyelse inom kulturlivet bör stödjas. Det innebär vidare att den konstnärlig kvaliteten

blir avgörande utan att arbetsmarknadsmässiga, regionalpolitiska eller andra syften överordnas kvalitetsaspekterna.

Enligt motion Kr234 (v) bör riksdagen begära förslag av regeringen om ett åttonde kulturpolitiskt mål för att säkra könsperspektivet i statens kulturpolitik (yrkande 6).

Utskottet återger här de kulturpolitiska mål som en majoritet i riksdagen beslöt om vid 1996/97 års riksmöte (bet. 1996/97:KrU1 s. 41, rskr. 1996/97:129).

Målen för kulturpolitiken skall vara

1. att värna yttrandefriheten och skapa reella förutsättningar för alla att använda den,
2. att verka för att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser samt till eget skapande,
3. att främja kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet och därigenom motverka kommersialismens negativa verkningar,
4. att ge kulturen förutsättningar att vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft i samhället,
5. att bevara och bruka kulturarvet,
6. att främja bildningssträvanden,
7. att främja internationellt kulturutbyte och möten mellan olika kulturer inom landet.

I anslutning till motion Kr234 (v) yrkande 6 bör nämnas att regeringen i regleringsbrev för år 2000 fastställt ett generellt mål för Kulturrådet att främja en samhällsutveckling som kännetecknas av jämställdhet mellan kvinnor och män, respekt och tolerans där etnisk, kulturell, språklig och religiös mångfald tillvaratas som en positiv kraft samt att bidra till minskad diskriminering, främlingsfientlighet och rasism. Samhällets mångfald skall även avspeglas i Statens kulturråds arbete med referens- och arbetsgrupper samt övrigt internt arbete. Statens kulturråd har regeringens uppdrag att i sin återrapportering för budgetåret 2000 redovisa

- åtgärder som vidtagits i den utåtriktade verksamheten för att uppnå målet,
- åtgärder som särskilt vidtagits för att utveckla verksamheter som främjar nationella minoriteter,
- åtgärder som vidtagits i det interna arbetet för att uppnå målet inom myndigheten.

Vid riksmötena 1996/97, 1997/98 och 1998/99 har utskottet avstyrkt yrkanden om nya eller ändrade nationella kulturpolitiska mål (senast i bet. 1998/99:KrU7 s. 8). Utskottet har därvid uttalat att det är angeläget att 1996 års mål gäller under en längre tid så att de får genomslagskraft på samma sätt som blev fallet med 1974 års mål. Utskottet avstyrker med samma motivering de nu aktuella motionsyrkandena.

I flera av de följande avsnitten i betänkandet behandlar utskottet motionsyrkanden som rör delaktighetsmålet från år 1996.

I motion Kr201 återkommer Centerpartiet till sitt tidigare förslag att 25 % av de statliga kulturanslagen bör avsättas till kultur för barn och ungdom (yrkande 1).

Vidare anför i motionen att det måste finnas en större flexibilitet hos kulturinstitutioner, organisationer, museer etc. Det borde ingå i deras planering att satsa på barn- och ungdomsföreställningar, utställningar m.m. och att bedriva en del av verksamheten ute i de miljöer där barn och ungdomar finns. Det är i det dagliga livet som intresset för kultur kan väckas. Detta bör ges regeringen till känna (yrkande 2).

Ungdomar vill vara med och utforma sin egen kultur och olika kulturprojekt. Vuxna presenterar ofta redan färdiga projekt för ungdomar. Ungdomar och vuxna har olika erfarenheter och olika referensramar som man måste ta hänsyn till. De två största bidragsgivarna till ung kultur i dag är Ungdomsstyrelsen och Allmänna arvsfonden. De måste ge ungdomar möjlighet att framträda med sina egna budskap och att själva få bestämma. Även detta bör enligt motionen ges regeringen till känna (yrkande 3).

Slutligen föreslås i motion Kr201 (c) att Ungdomsstyrelsen skall tillföras extra resurser till en särskild satsning på ung kultur (yrkande 4). Medlen skall användas till ungdomars egna projekt, för unga, av unga och med unga. Även de som inte tillhör någon förening bör få ta del av dessa pengar. Korta handläggningstider och enkla blanketter bör genomsyra satsningen.

I motion Ub813 (c) hemställs om ökade kultursatsningar för en meningsfull fritid för ungdomarna i Kalmar län (yrkande 2).

Utskottet har i sitt betänkande 1999/2000:KrU4 om ungdomspolitikerna påmint om att barns och ungas rätt både till eget skapande och till deltagande i kulturlivet var ett genomgående tema när riksdagen hösten 1996 beslöt om en långsiktig kulturpolitik. Det betonades då – liksom i ungdomspropositionen 1998/99:115 och i betänkande 1999/2000:KrU4 – att barn och unga inte är någon enhetlig grupp. De har olika uppväxtvillkor, föräldrar med olika intressen och olika ekonomiska förutsättningar. Barn och unga skapar också sin egen kultur som vuxenvärlden måste respektera och kommunicera med.

Utskottet vill framhålla att delaktighetsmålet för den nationella kulturpolitiken gäller alla människor i landet, givetvis också barn och unga. Det betyder att satsningar på kultur för, med och av unga bör ingå i den statliga, regionala och kommunala kulturpolitiken.

I ungdomspropositionen (1998/99:115) aviserade regeringen en särskild treårig satsning på att stödja och stimulera utvecklingen av ungdomars egen kulturverksamhet inom främst musik, teater, dans och eget skapande i syfte att öka det lokala utrymmet för detta. Vidare anfördes det att studieförbunden, som har ett stort statligt stöd, har kommit att spela en allt större roll för ungdomars fritidsverksamhet, exempelvis inom musikens område. Regeringen aviserade också att Ungdomsstyrelsen skulle få i uppdrag att vidareutveckla det samarbete som finns mellan olika centrala bidragsgivare med syfte att underlätta för de ungdomar som söker stöd till sin verksamhet.

I sammanhanget bör också nämnas att 20 % av det förväntade överskottet på AB Svenska Spels värdeautomater på restauranger, dvs. ca 50 miljoner

kronor på sikt, avses gå till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet med inriktning på såväl kultur som fritid.

Stödet till barn och ungdom är högt prioriterat inom den statliga kulturbudgeten.

Enligt utskottets mening måste det – beträffande användningen av medlen – inom varje anslag ske en individuell prövning av om och i vilken omfattning särskilda medel bör reserveras för kultur för barn och ungdom. Utskottet anser att en sådan schablonmässig regel som föreslås i motionen inte bör införas.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Kr201 (c) yrkandena 1–4.

Utskottet anser att riksdagen inte bör göra ett sådant allmänt hållet uttalande om ungdomsverksamheten i en speciell region som begärs i motion Ub813. De medel som disponeras av Ungdomsstyrelsen respektive Allmänna arvsfonden bör användas utifrån deras uppdrag och utifrån de regler som finns för deras verksamhet. Riksdagen bör inte göra något uttalande om avsättning av medel för ett särskilt län. Motion Ub813 (c) yrkande 2 bör avslås av riksdagen.

Skolans kulturansvar

I motion Kr317 (m) hemställs att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om skolans kulturansvar (yrkande 5). Motionärerna anför att skolan är, eller borde vara, den kanske viktigaste kulturförmedlande institutionen. Skolans kulturansvar skall inte ses som tillägg till den reguljära undervisningen. Det skall genomsyra all verksamhet. I de nya läroplanerna för skolan har detta markerats. Det är viktigt att skolmyndigheterna i sin uppföljning analyserar hur dessa mål förverkligas i den dagliga verksamheten. Samverkan bör främjas mellan skolan, kommunala musikskolan, de många samfund som bedriver musikutbildning och de privata musikskolor och musiklejare som är verksamma på alla större orter.

Vidare anføres i motionen att lärare har en nyckelroll när det gäller att väcka och utveckla elevernas intresse för kultur. Det är därför angeläget att lärarutbildningen har ett innehåll och bedrivs i sådana former att de blivande lärarna rustas för denna viktiga uppgift.

Utskottet är helt överens med motionärerna när det gäller lärarnas och skolans viktiga roll som kulturförmedlare. Likaså instämmer utskottet med vad som anføres om att kulturen skall genomsyra skolans verksamhet. Som redovisas i motionen är detta också innebörden av de nya läroplanerna. Utskottet förutsätter självfallet att kommunerna och Skolverket beaktar vad som sägs i läroplanerna om kulturen i skolan när de följer upp och utvärderar arbetet i skolan.

Vid föregående riksmöte behandlade utskottet ett motsvarande motionsyrkande (bet. 1998/99:KrU5 s. 12–14). Utskottet redovisade därvid bl.a. arbetet inom en särskild arbetsgrupp inom Regeringskansliet beträffande kultur i skolan och Skolverkets och Kulturrådets gemensamma uppdrag att stärka

och vidareutveckla detta arbete. Enligt regleringsbrev för år 2000 skall uppdraget återrapporteras till regeringen.

Utskottet hänvisar till vad som anfördes i motsvarande fråga i betänkande 1998/99:KrU5 och till pågående arbete inom Skolverket och Kulturrådet och avstyrker därmed motion Kr317 (m) yrkande 5.

Jämställdhet m.m.

I motion Kr201 (c) begärs ett landsomfattande *projekt för att belysa och framhålla kvinnans roll och betydelse inom kultursektorn* (yrkande 5). Kvinnors historia och kulturella gärningar bör enligt motionen synliggöras. Kvinnoperspektivet bör bli lika tydligt som mansperspektivet inom alla samhällsområden, däribland kulturen. Kvinnorna är osynliga i skolans historieböcker och de är osynliga på museerna. Flickor bör få se kvinnor som är värda att avbilda, beskriva eller visa upp. Kvinnorna är de stora kulturkonsumenterna och även de stora kulturbäarna.

Utskottet understryker att kvinnors delaktighet i kulturlivet och kulturens spegling av kvinnors liv och verklighet, likaväl som mäns, är en självklar utgångspunkt för all kultur och kulturpolitik. De kulturpolitiska målen gäller alla kvinnor och män. I de av regeringen fastställda verksamhetsmålen för alla statliga myndigheter inom kulturområdet uttrycks detta som ett mål för "att främja en samhällsutveckling som kännetecknas av jämställdhet mellan män och kvinnor". De skall också till regeringen återrapportera åtgärder av olika slag som vidtagits för att uppnå målet. Det åligger således alla statliga kulturinstitutioner att inom sitt område på ett fullödigt sätt spegla kvinnor och kvinnors liv likaväl som män och mäns liv. Ett sådant synsätt bör präglade t.ex. museernas verksamhet. Frågan om särskilt museernas spegling av kvinnor och kvinnors liv behandlas i ett kommande betänkande under våren 2000, nämligen betänkande 1999/2000:KrU11.

Utskottet påminner om att museerna har tagit initiativ till gemensamma projekt beträffande historien och framtiden. Det bör ankomma på dem att utifrån målen för sin verksamhet även ta initiativ till egna eller gemensamma projekt inom andra ämnesområden, t.ex. kvinnornas historia.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Kr201 (c) yrkande 5.

I motion Kr234 (v) begärs en utredning om i vilken utsträckning samhällets kultursatsningar främjar jämställdhet, dvs. hur stor del av satsningarna som når kvinnor respektive män (yrkande 5). I motion Kr277 (v) begärs en redovisning från regeringen av *könsbunden statistik inom kultursektorn* (yrkande 11). Enligt motionen är en övervägande majoritet av publiken på teater, dans och klassisk musik medelålders, väletablerade kvinnor. Statens kulturråd har till uppgift att fördela resurserna på ett rättvist sätt. Tyvärr visar statistiken ännu inte hur de statligt stödda verksamheterna når ut till respektive kön. Vidare ser motionärerna det som en viktig jämställdhetsfråga att regeringen ur ett jämställdhetsperspektiv tar fram statistik som belyser hur många kvinnor respektive män som innehar ledande befattningar inom kultursektorn.

Kulturrådet, som är ansvarigt för den officiella kulturstatistiken, har av regeringen fått som mål för denna verksamhet att bl.a. verka för en tydligt urskiljbar uppdelning på kvinnor och män, där så är möjligt. Vidare kan nämnas att Konstnärsnämnden enligt av regeringen givna mål skall presentera all statistik inom sitt verksamhetsområde, som relaterar till individer, uppdelad på kvinnor och män.

Utskottet anser att det inte är påkallat att ytterligare mål uppställs för kulturstatistiken för att det skall bli möjligt att spegla fördelningen av satsningar m.m. på kvinnor och män. Utskottet förutsätter att berörda myndigheter och regeringen noga följer upp och utvärderar om den statistik som produceras tillgodoser behoven av uppgifter om kvinnors och mäns delaktighet i kulturen och deras medverkan som yrkesverksamma inom kulturområdet. Utskottet förutsätter också att regeringen för riksdagen redovisar resultaten av sådana uppföljningar och utvärderingar och även förelägger riksdagen förslag om förändringar beträffande kulturstatistikens omfattning och resurser om sådana ändringar bedöms nödvändiga.

Utskottet föreslår mot bakgrund av det anförda att riksdagen avslår motion Kr277 (v) yrkande 11.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen avslår motion Kr234 (v) yrkande 5 om att en utredning skall göras om i vilken utsträckning samhällets kultursatsningar främjar jämställdhet.

Funktionshindrades delaktighet i kulturen

I motion Kr234 (v) hemställs att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om funktionshindrades rätt till delaktighet i kulturlivet (yrkande 1). I motionen exemplifieras detta med att publika lokaler skall vara funktionsdugliga för alla och att telefonservice, TV-program, tidningar, kulturutbud, IT och samhällsinformation skall vara tillgänglig för alla, således även för personer med funktionshinder.

Även i motion Kr317 (m) hemställs om ett riksdagens tillkännagivande till regeringen om funktionshindrade och kulturen (yrkande 16). I motionen redovisas att det övergripande målet för svensk handikappolitik är delaktighet för alla på jämlika villkor. Vidare påminner motionärerna om att både 1974 och 1996 års kulturpolitiska mål innebär att de funktionshindrade skall kunna vara delaktiga i kulturen. Motionärerna konstaterar att tillgängligheten har blivit mycket bättre, men anser också att det finns mycket kvar att göra, t.ex. beträffande de allmänna kommunikationsmedlen, textning av film, utrustning av lokaler med hörslina, uppläsning av textremsor på film och TV, tillgång till talböcker m.m.

Enligt motion So226 (fp) skall riksdagen göra ett tillkännagivande till regeringen om fritid och kultur (yrkande 12). I motionen sägs att en positiv fritid ofta utgör en av de viktigaste friskfaktorer, men att utbudet på bibliotek, teatrar, ideella föreningar m.m. inte når alla grupper t.ex. funktionshindrade, vissa invandrargrupper och ensamföräldrar. De nämnda institutionerna bör därför stimuleras till att satsa på dessa grupper.

Utskottet konstaterar – liksom motionärerna – att delaktighetsmålet för den nationella kulturpolitiken omfattar alla, därmed också de grupper som nämns

i motionerna. Det ankommer således på kulturinstitutioner m.fl. att i sin verksamhet beakta detta. Staten kan påverka och stimulera åtgärder för att förbättra kulturens tillgänglighet genom bidrag, reglering och riktlinjer. Ett mycket stort ansvar ligger på kommunerna och landstingen.

I den kulturpolitiska propositionen (1996/97:3) framhölls att det är en kulturpolitisk ambition att kulturen skall kunna erbjudas alla och att människor med funktionshinder skall beredas möjlighet att använda sin kreativitet och sina konstnärliga och kulturella färdigheter. Kulturrådet fick av regeringen i uppdrag att göra en översyn och utarbeta ett handlingsprogram för att främja funktionshindrades deltagande i kulturlivet. Uppdraget redovisades i början av år 1998.

I budgetpropositionen för år 1999 (prop. 1998/99:1 utg.omr. 17 anslaget A 2, bet. 1998/99:KrU1, rskr. 1998/99:55) förstärktes Kulturrådets resurser med 2 miljoner kronor för att förverkliga delar av det föreslagna handlingsprogrammet. Kulturrådet har också givits ett övergripande ansvar för att programmet fullföljs. Ett av verksamhetsmålen för Kulturrådet är att verka för att funktionshindrades kulturella behov särskilt beaktas. Enligt regeringens regleringsbrev för år 2000 skall Kulturrådet återrapportera till regeringen de åtgärder som gjorts inom detta område.

Utskottet vill i sammanhanget påminna om att särskilda krav ställs på public service-företagen då det gäller att göra radio- och TV-program tillgängliga för funktionshindrade (jfr senast i bet. 1999/2000:KrU8). Vidare finns särskilda regler vid byggande och renovering av offentliga lokaler i vad gäller tillgänglighet för funktionshindrade. Sådana regler finns också uppställda för de statliga investeringsbidragen till icke-statliga kulturlokaler och allmänna samlingslokaler.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att det inte är påkallat att riksdagen gör sådana allmänna uttalanden till regeringen om funktionshindrades delaktighet i kulturen som begärs i de aktuella tre motionsyrkandena, varför de avstyrks.

Samernas kultur

I motion MJ220 (mp) anförts bl.a. att den samiska befolkningen fått del av det sociala och ekonomiska välståndet, men att samernas kulturella behov och önskningar samtidigt negligerats. Samernas egna analyser av den samiska kulturens förutsättningar och utvecklingsmöjligheter måste enligt motionen vara en utgångspunkt i det svensk-samiska kultursamarbetet. Stockholms sameförening, som är en av de största sameföreningarna, arbetar för att etablera ett samiskt kulturcentrum i huvudstaden. I motionen begärs att en *utredning om en plan för ett samiskt kulturcentrum i Stockholm* bör tillsättas (yrkande 2).

I en annan motion av Miljöpartiet de gröna, Kr315, hemställs att de medel som disponeras av Sametinget för en samisk teater bör fördelas på ett rättvist sätt. Det är enligt motionärernas mening mycket viktigt att den av Sametinget utsedda styrelsen, som har att fördela medel till de olika teaterprojekten, är representativt tillsatt. Riksdagen bör göra ett *uttalande om den samiska teatern* i enlighet med vad som anförts i motionen (yrkande 15).

Utskottet vill inledningsvis redovisa motiven till och utvecklingen av statens stöd till samisk kultur.

Vid riksmötet 1976/77 behandlade riksdagen frågor om en rad insatser för samerna (prop. 1976/77:80, bet. KrU 1976/77:43, rskr. 1976/77:289). Riksdagen anslöt sig därvid till det som regeringen föreslagit beträffande stödet till samernas kultur. I propositionen anfördes att det är principiellt viktigt att samerna kan utnyttja de allmänna statsbidrag och stödformer som står till buds för allmänkulturell verksamhet. De statliga bidragen är i allmänhet utformade så att de inte blir styrande för verksamheten och kan enligt propositionen således utnyttjas helt i enlighet med samiska värderingar. Bevarandet och utvecklingen av den samiska kulturen måste självfallet ske på samernas egna villkor. Samtidigt ger målen för den statliga kulturpolitiken ett stöd för krav på integritet och utvecklingsmöjligheter även för den samiska kulturen. Det blir då närmast en fråga om att bevaka att de statliga reformerna på kulturområdet verkligen bidrar till att förbättra samernas kultursituation.

Det bör enligt proposition 1976/77:80 ankomma på Statens kulturråd att vid fördelningen av medel som står till rådets disposition ta hänsyn till den samiska minoritetens behov. Även andra myndigheter, institutioner och organisationer, som fördelar det statliga kulturstödet, bör uppmärksamma de särskilda behov som följer av den samiska minoritetens utsatta ställning.

Även med en sådan förstärkt bevakning av de samiska intressena som förespråkades i proposition 1976/77:80 fanns det områden där de generella stödformerna av olika skäl inte kunde utnyttjas av samerna. För att tillgodose sådana behov beslöt riksdagen att särskilda medel fortsättningsvis skulle anvisas under ett anslag benämnt Bidrag till samisk kultur. Anslaget skulle fördelas efter prioriteringar som görs av samerna själva till sådana ändamål som inte kan få tillräckligt stöd på annat sätt. Det särskilda anslaget till samisk kultur disponerades från början av Samefonden och senare av Sametinget.

Det särskilda anslaget Bidrag till samisk kultur sammanfördes fr.o.m. budgetåret 1997 med delar av anslaget Bidrag till utvecklingsverksamhet inom kulturområdet, m.m. samt anslaget Utveckling, internationellt samarbete m.m. till ett nytt ramanslag benämnt Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling, internationellt kulturutbyte och samarbete (A 2). Medel till samisk kultur beräknas sedan dess av regeringen under en särskild anslagspost under A 2, vilken disponeras av Sametinget.

I regeringens regleringsbrev för år 2000 har anslagsposten Bidrag till samisk kultur under anslaget A 2 förts upp med 14 515 000 kronor. Sametinget beslutar om fördelningen av medlen enligt bestämmelser i Sametingslagen (1992:1433). Det föreskrivs i regleringsbrevet att verksamhet med en samisk bibliotekskonsulent får bekostas inom anslagsposten. Av anslagsposten skall vidare minst 5 500 000 kronor användas som bidrag till verksamheten med samisk teater. Detta bidrag får lämnas under förutsättning att medfinansiering sker från berörda kommuner och landsting.

Under hösten 1999 godkände riksdagen regeringens förslag att Sverige ratificerar Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- och minoritetsspråk (prop. 1998/99:143, ytr. 1999/2000:KrU2y, bet. 1999/2000:KU6, rskr. 1999/2000:

69). Riksdagen antog även regeringens förslag till lag om rätt att använda samiska hos förvaltningsmyndigheter och domstolar. I propositionen gjorde regeringen den bedömningen att de nationella minoriteterna, däribland samerna, vid fördelningen av det statliga stödet till litteratur och kulturtidskrifter samt övrig kulturverksamhet skall beaktas särskilt. I budgetpropositionen för år 2000 (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 17) ökades stöden till litteratur och kulturtidskrifter med sammanlagt 1 miljon kronor. Statens kulturråd har i enlighet med vad som anfördes i proposition 1998/99:143 fått regeringens uppdrag att utreda hur samisk kultur skall få ett tillräckligt utrymme i svenskt kulturliv.

Den i motion MJ220 (mp) upptagna frågan om en utredning om ett samiskt centrum i Stockholm är enligt utskottets uppfattning i första hand en uppgift för samernas egna organisationer och – om det gäller möjligheten att få kommunalt bidrag – en fråga för de politiskt ansvariga i Stockholms stad. Sametinget har till uppgift att verka för en levande samisk kultur och därvid ta initiativ till verksamheter och föreslå åtgärder som främjar denna kultur (2 kap. 1 § Sametingslagen, 1992:1433). Utskottet anser således att det i första hand inte är riksdagens uppgift att ta initiativ till en sådan utredning som begärs i motion MJ220 (mp) yrkande 2. Motionsyrkandet avstyrks.

Som utskottet redovisat ovan har riksdagen anvisat särskilda medel för samisk kultur vilka ställts till Sametingets disposition. För budgetåret skall minst 5,5 miljoner kronor av medlen användas för teaterverksamhet. Utskottet anser att det är viktigt att alla språkgrupper bland samerna får tillgång till samisk teater. Utskottet förutsätter självfallet att Sametinget har denna utgångspunkt till grund för sitt arbete med teaterfrågorna och att alla språkgrupper får komma till tals inför fördelningen av medlen. Utskottet förutsätter också att regeringen noga följer utvecklingen, då regeringen satt som ett villkor för bidrag till teaterverksamhet att även berörda kommuner och landsting deltar i finansieringen. Utskottet utgår också från att kommuner och landsting tar sitt ansvar – på samma sätt som staten – då det gäller stödet till denna nationella minoritets kultur. Utskottet anser att det inte bör vara riksdagens uppgift att göra ett sådant uttalande som begärs i motion Kr315 (mp) yrkande 15, varför yrkandet avstyrks av utskottet.

Det mångkulturella samhället, internationellt kulturutbyte, m.m.

I ett tidigare avsnitt av betänkandet har utskottet återgett de sju nationella kulturpolitiska mål som riksdagen beslutade om hösten 1996. Enligt dessa mål skall kulturpolitiken främja kulturell mångfald. Vidare skall den främja internationellt kulturutbyte och möten mellan olika kulturer inom landet. Utskottet tar i detta avsnitt av betänkandet upp tre motionsyrkanden som rör dessa mål.

I motion Kr201 (c) yrkas att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna vikten av ömsesidig förståelse och respekt för olika medborgares kultur och kulturarv (yrkande 7). I motionen anfördes att mångfaldsmålet är mycket viktigt och att vi i dag lever i *ett mångkulturellt samhälle*, där främlingsfientlighet och rasism breder ut sig. Att hitta en balans mellan integre-

ring och acceptans är enligt motionärernas mening en stor utmaning. Att inlemma nya medborgare i samhället samtidigt som vi låter samhället utvecklas till följd av nya impulser från andra kulturer är nödvändigt. Det är viktigt att ge stöd till de invandrades egna kulturella uttryck men också att erbjuda delaktighet i det svenska samhället. Enligt motionen bör alla konstnärliga institutioner ges i uppdrag att främja kulturmöten. Varje kulturinstitution bör ta ansvar för att verksamheten vänder sig till hela befolkningen.

I motion Kr234 (v) hemställs om ett tillkännagivande till regeringen om det mångkulturella Sverige (yrkande 2). I motionen framhålls att utanförskap är ett stort problem och att en förutsättning för integration är delaktighet och kommunikation. För den som inte har tillgång till det skrivna eller talade svenska språket kan bilden, musiken och dansen vara ett medel för kommunikation. Det är viktigt att den invandrade kulturen visas på gallerier, teatrar, biografier och museer i större utsträckning än vad som är fallet i dag. Den bör få genomslag på kulturens alla områden.

Utskottet instämmer till fullo i vad som anförs i motionerna om vikten av att de människor som lever i Sverige skall ha möjlighet att vara delaktiga i kulturen. Kulturen har, som sägs i motionerna, möjlighet och förmåga att främja kommunikation och förståelse mellan människor. Kulturinstitutioner m.fl. bör spegla den mångkulturella verklighet som präglar dagens samhälle och medverka till att främlingsfientlighet och rasism motarbetas. Utskottet förutsätter självfallet att de nationella kulturpolitiska målen utgör grund för de statliga och de statligt stödda kulturinstitutionernas verksamhet utan att riksdagen nu – snart fyra år efter det att riksdagen antagit de kulturpolitiska målen – skall behöva göra ett särskilt uttalande därom till regeringen. De nationella kulturpolitiska målen har utvecklats i de detaljerade verksamhetsmål som anges i regeringens regleringsbrev. Några sådana uttalanden till regeringen, som begärs i motionerna Kr201 (c) yrkande 7 och Kr234 (v) yrkande 2, behövs inte. Yrkandena avstyrks.

Enligt motion Kr277 (v) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att Sverige i arbetet inom EU och FN bör främja det internationella kulturutbytet (yrkande 12). *Internationellt kulturellt utbyte* är en mycket viktig del i det globala kultursammanhanget och viktigt för utvecklingen inom de olika konstarterna. Det är också en stor outnyttjad potential som kan användas till att utveckla förståelsen mellan människor över alla gränser. Kulturens betydelse när det gäller att påverka attityder och fördomar är ovärderlig. Vidare stärker den människor i deras identitet. Sverige kan använda internationellt kulturutbyte som ett aktivt verktyg i biståndsarbetet för att stärka demokratiseringen och respekten för de mänskliga rättigheterna och verka för en tolerantare värld, anförs det i motionen.

Utskottet vill påminna om att EU skall bidra till kulturell utveckling i medlemsstaterna. Detta skall ske med respekt för nationella och regionala intressen samtidigt som det gemensamma kulturarvet skall framhävas. EU:s insatser skall främja samarbetet mellan medlemsstaterna och vid behov stödja verksamhet som syftar till att sprida kunskap om de europeiska folkens kultur och historia, att bevara och skydda kulturarv och att främja icke-kommersiellt kulturutbyte och konstnärligt skapande även inom den audiovi-

suella sektorn (regeringens skr. 1998/99:60 med berättelse om verksamheten i EU under 1998, s. 187–193).

Inför det svenska ordförandeskapet i EU under första halvåret 2001 har regeringen förklarat att samarbetet på kultur- och medieområdet, i synnerhet barns och ungas situation i det nya medielandskapet samt public service, kommer att ägnas uppmärksamhet.

I riksdagens utrikespolitiska debatt den 9 februari 2000 uttalade utrikesministern bl.a. att i regeringens arbete för global säkerhet står fem mål i centrum, varav det första avser mänskliga rättigheter och demokrati. Sverige arbetar i FN, EU, OSSE och Europarådet för att ställa individen i centrum och främja de mänskliga rättigheterna. Utrikesministern framhöll att Sverige gör detta genom sitt engagemang mot rasism, främlingsfientlighet och intolerans, vare sig det gäller homosexuella i Zimbabwe, romer i Slovakien eller judar i Ryssland.

Bidrag över statsbudgeten för internationellt kulturellt utbyte lämnas inom utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan, anslaget C 1 Svenska institutet. Institutet skall sprida kunskap om Sverige i utlandet och svara för utbyte med andra länder inom kultur, utbildning, forskning och samhällsliv i övrigt. En viktig roll i detta arbete har också de svenska utlandsmyndigheterna.

Medel till internationellt kulturellt samarbete anvisas även inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid under anslaget A 2. Dessa medel disponeras av regeringen, Kulturrådet respektive Svenska institutet. Under anslaget E 1 Konstnärsnämnden anvisas medel till internationellt konstnärsutbyte.

Utskottet vill i sammanhanget även påminna om att arbete för demokrati och mänskliga rättigheter är en viktig del av Sveriges internationella utvecklingssamarbete, vilket finansieras inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Det internationella utvecklingssamarbetet (verksamhetsområde A) inriktas bl.a. mot demokratisk samhällsutveckling genom att stärka det civila samhället och främja en öppnare och mer demokratisk kultur. För samarbetet med Central- och Östeuropa (verksamhetsområde B) tilldelas Svenska institutet 54 miljoner kronor för år 2000 för att sprida kunskap om Sverige och bidra till utbytet med de central- och östeuropeiska länderna inom kultur, utbildning, forskning och samhällsliv i övrigt. I ett långsiktigt projekt avses dialog och erfarenhetsutbyte om kulturens möjligheter främja yttrandefrihet och mångfald, demokrati och gemensam säkerhet.

Utskottet anser mot bakgrund av de exempel, som anförts ovan om Sveriges arbete för demokratisk utveckling och internationellt kulturellt utbyte, att det inte är påkallat att riksdagen gör ett sådant uttalande som begärs i motion Kr277 (v) yrkande 12, varför yrkandet avstyrks.

Kulturaktiviteter för att påverka attityder till homosexuella m.fl. grupper

I motion So225 (fp, s, v, c, mp) behandlas en rad frågor om homosexuellas rättigheter. Motionens olika yrkanden har remitteras för beredning – förutom

1999/2000:KrU9
Utskottet

till kulturutskottet – till konstitutionsutskottet, justitieutskottet, lagutskottet, utrikesutskottet, socialutskottet och utbildningsutskottet. I motionens yrkande 18 hemställs att riksdagen skall göra ett tillkännagivande till regeringen om kulturaktiviteter för att påverka attityder och fördomar mot homo- och bisexuella samt transpersoner.

Motionärerna framhåller kulturens betydelse för att påverka attityder och fördomar. Likaså är kulturen en viktig källa till förståelse för och bekräftelse av individers egna känslor. Därför är det viktigt att stimulera kulturaktiviteter där homo- och bisexuellas samt transpersoners situation beskrivs. Det är ovanligt med positiva skildringar av homo- och bisexuell kärlek i böcker, teater, film, musik eller bildkonst. De homosexuellas egna kulturaktiviteter har svårigheter att nå ut till en bredare publik. Det är enligt motionärernas mening angeläget att de institutioner i det svenska samhället som har ansvar för att stödja kulturaktiviteter även prioriterar kulturaktiviteter som skildrar homo- och bisexuellas samt transpersoners situation. Vidare kan Sverige även använda sådana kulturaktiviteter som ett aktivt verktyg i biståndsarbetet för att öka demokratiseringen och respekten för de mänskliga rättigheterna i andra länder, särskilt Estland, Lettland, Litauen, Polen och Ryssland. Folkbibliotekens inköpspolitik bör utformas så att alla former av diskriminering motverkas och att behoven av böcker, tidskrifter och video om, av och för homo- och bisexuella samt transpersoner tillgodoses.

Utskottet har i det föregående redovisat att ett av de nationella kulturpolitiska målen är att verka för att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till eget skapande. Ett annat mål avser att bl.a. främja kulturell mångfald. Kulturen skall även ges förutsättningar att vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft i samhället. Alla grupper i samhället omfattas av dessa mål och alla statliga och statligt stödda kulturverksamheter bör utgå från de kulturpolitiska målen. Det är institutionerna m.fl. som bör ha frihet att själva utforma sin verksamhet utifrån dessa mål. Utskottet förutsätter att de därvid speglar samhällets mångfald och främjar respekt och tolerans mellan människor och grupper i samhället. Det bör inte vara riksdagens uppgift att för de olika, enskilda aktörerna inom kulturområdet utpeka olika grupper i samhället vars situation särskilt skall beaktas.

Utskottet utgår vidare från att all verksamhet inom kulturområdet strävar efter att ha sin grund i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och i alla människors lika värde.

Utskottet vill i sammanhanget påpeka att många kulturinstitutioner inte har statligt huvudmannaskap eller bidragsstöd. Utskottet förutsätter självfallet att även kommunala, landstingskommunala och enskilda kulturinstitutioner arbetar utifrån de i samhället grundläggande inställningarna till människors lika värde och likaberättigande samt utifrån respekt och tolerans för andra människor och grupper.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motion So225 (fp, s, v, c, mp) yrkande 18.

Frågan om resursbehovet för arbetet inom *de idéburna publikorganisationerna* tas upp i två motioner.

I motion Kr290 (s) redovisas att Skådebanan, Folkrorelsernas Konstfrämjande och En bok för alla har som mål att medverka till vidgat deltagande i kulturlivet. Genom information och förmedling av konstnärliga alster eller upplevelser, såsom teater- och musikupplevelser, kvalitetsböcker och bildkonst, vänder sig organisationernas ombud till vänner och arbetskamrater i de miljöer där de vistas dagligen. Ett stort antal eldsjälar arbetar ideellt som ombud. Enligt motionen hindrar bristande resurser utveckling av verksamheten. Betydelsen av publikarbete inom kulturområdet bör ges regeringen till känna (yrkande 1). Vidare bör en kartläggning göras av hela det uppsökande publikarbetets omfattning och kostnader inom det samhällsunderstödda kulturområdet (yrkande 2). Slutligen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om de idéburna publikorganisationernas särskilda förutsättningar för att medverka i publikarbetet med syfte att vidga deltagandet i kulturlivet och bättre ta till vara det utbud som är resultat av den nationella kulturpolitiken (yrkande 3).

Motsvarande frågor tas upp i motion Kr291 (s), i vilken en översyn begärs av obalansen i samhällets stöd till publikarbetet inom kulturområdet, i vad särskilt avser Skådebanan.

Utskottet har i flera sammanhang understrukt den betydelse ett aktivt publikarbete har för att fler skall bli delaktiga i ett brett kulturutbud. Betydelsefulla insatser görs både av de idéburna publikorganisationerna och av kulturinstitutionerna. Det är viktigt att organisationernas ombud kan nå människor i deras egen miljö. Det är också viktigt att kulturinstitutionerna i sitt publikarbete kan nå nya grupper, såväl stadsbefolkning som landsbygdsbefolkning, med information och arrangemang som inte endast innebär erbjudande om biljetter utan även inkluderar nya metoder för att göra utbudet tillgängligt. Ett exempel är Riksteaterns verksamhet med kombination av biljett och andra tjänster i ett s.k. scenpass.

Betydelsen av de idéburna publikorganisationernas arbete och deras särskilda förutsättningar för medverkan i publikarbetet visas i det mångåriga statliga stöd de har fått. Något särskilt uttalande av riksdagen i frågan bör dock inte nu göras. Utskottet anser för sin del att de idéburna publikorganisationerna gör ett betydelsefullt arbete för att fler skall kunna ta del av kulturell verksamhet.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna Kr290 (s) och Kr291 (s).

Kulturhuvudstadsåret 1998

Enligt motion Kr314 (fp) bör riksdagen tillkännage för regeringen att det behövs en plan för att vårda effekterna av aktiviteterna under kulturhuvudstadsåret 1998 (yrkande 1).

Utskottet anser i likhet med motionärerna att det är viktigt att ta till vara erfarenheter och effekter av kulturhuvudstadsåret. Lika viktigt är det att följa

upp och ta till vara erfarenheterna från projektet Kultur i hela landet. Regeringen har givit Kulturrådet i uppdrag att utvärdera kulturhuvudstadsåret och projektet Kultur i hela landet. Till sommaren 2000 avlämnas en rapport om båda projekten. Under år 2001 avses en rapport avlämnas om de långsiktiga effekterna. Vidare har Kulturrådet fått ett nytt uppdrag att för regeringen redovisa hur staten kan medverka till att utveckla det lokala kulturlivet i landet. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion Kr314 (fp) yrkande 1.

Kulturens betydelse vid exportsatsningar

Riksdagen bör enligt motion Kr314 (fp) uttala att kulturen skall ges en ökad uppmärksamhet vid exportsatsningar (yrkande 21). Att satsa på kulturen i bl.a. detta sammanhang kan vara en affärsmässigt god investering som kan ge god avkastning.

Utskottet instämmer i motionärernas bedömning av kulturens betydelse i exportsammanhang. Utskottet anser emellertid inte att det är nödvändigt att riksdagen uppmärksammar regeringen på denna kulturens betydelse.

Vid stora exportsatsningar i andra länder samverkar såväl statliga instanser som enskilda företag med representanter för kulturen vid marknadsföringen av Sverige och svenska produkter. Det bör ankomma på de ansvariga för sådana exportsatsningar, t.ex. ambassader, konsulat, Sveriges exportråd, handelskamrar och Turistdelegationen, att välja i vilken mån och hur de skall anlita representanter för kulturen i kampanjer av olika slag.

Riksdagen bör avslå motion Kr314 (fp) yrkande 21.

Forskning

I motion Kr315 (mp) yrkas att forskning om kulturens betydelse för mänsklig tillväxt skall stimuleras med syfte att få landstingen att förstå att de måste delfinansiera musik och teater (yrkande 10). Tillgång till kultur kan ses som ett slags förebyggande hälsovård. Exempel på forskning om kultur och hälsa lämnas i motionen.

Kulturens betydelse för människor har många aspekter. Betydelsen för människors välbefinnande är en av dem. Utskottet anser att riksdagen inte bör uttala sig om inriktningen av t.ex. den kulturvetenskapliga forskningen vid universitet, högskolor eller forskningsråd. I den mån de kulturpolitiskt ansvariga myndigheterna finner att de behöver stödja forskning för att öka kunskaperna inom ett särskilt område har de möjlighet att använda sina sektorsforskningsmedel för detta.

Kulturrådet har enligt regleringsbrev för år 2000 regeringens uppdrag att rapportera viktigare insatser som gjorts för att stärka den kulturpolitiskt relevanta forskning och utveckling som bedrivs vid universitet, högskolor, forskningscentrum, museer m.fl.

Riksbankens Jubileumsfond har till ändamål att stödja forskning som belyser sociala, kulturella, politiska, ekonomiska och tekniska förändringar för den enskilda människan. Vidare fördelas medel från den kulturvetenskapliga donationen från år 1993 till kulturvetenskaplig forskning.

Utskottet avstyrker motion Kr315 (mp) yrkande 10.

Utskottet hemställer

1. beträffande *utgångspunkter för kulturpolitiken, basstrukturer för kulturell frihet och utveckling, m.m.*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Kr313 yrkande 1 och 1999/2000:Kr317 yrkandena 1, 2, 11 och 12 i denna del,

res. 1 (m)

res. 2 (kd)

2. beträffande *utredning om en ny kulturpolitisk struktur*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr273,

res. 3 (v, fp)

3. beträffande *kultursponsring*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Kr277 yrkande 9 och 1999/2000:Kr317 yrkande 12 i denna del,

res. 4 (m, kd)

res. 5 (v)

4. beträffande *hyreskostnader*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr318 yrkande 11,

5. beträffande *regleringsbrev*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr277 yrkande 3,

res. 6 (v)

6. beträffande *syftet med Stiftelsen Framtidens kultur*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr314 yrkande 9,

res. 7 (m, kd, c, fp)

7. beträffande *Kulturrådets resurser för utvecklingsverksamhet m.m.*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr315 yrkandena 1 och 2,

res. 8 (mp)

8. beträffande *satsningar på den kulturella infrastrukturen*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Kr201 yrkande 10 och 1999/2000:N214 yrkande 8,

res. 9 (c)

9. beträffande *Svenska riksteatern, Stiftelsen Svenska Rikskonserter och Riksutställningar*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:N388 yrkande 13,

res. 10 (v, mp)

10. beträffande *annex till statliga kulturinstitutioner*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr274,

11. beträffande *statliga kultursatsningar i Stockholm*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:N271 yrkande 6,

12. beträffande *nya nationella kulturpolitiska mål*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Kr234 yrkande 6 och 1999/2000:Kr314 yrkande 2,

res. 11 (v)

res. 12 (fp)

13. beträffande *kultur för barn och ungdom*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Kr201 yrkandena 1–4 och
1999/2000:Ub813 yrkande 2,

res. 13 (c)

14. beträffande *skolans kulturansvar*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr317 yrkande 5,

15. beträffande *projekt för att belysa kvinnans roll och betydelse
inom kultursektorn*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr201 yrkande 5,

16. beträffande *könsbunden statistik inom kultursektorn*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr277 yrkande 11,

res. 14 (v, c)

17. beträffande *utredning om hur kultursatsningarna främjar jäm-
ställdheten*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr234 yrkande 5,

res. 15 (v)

18. beträffande *uttalande om funktionshindrades delaktighet i kul-
turen*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Kr234 yrkande 1,
1999/2000:Kr317 yrkande 16 och 1999/2000:So226 yrkande 12,

res. 16 (v)

19. beträffande *utredning om ett samiskt centrum i Stockholm*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:MJ220 yrkande 2,

res. 17 (mp) - delvis

20. beträffande *uttalande om den samiska teatern*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr315 yrkande 15,

res. 17 (mp) - delvis

21. beträffande *det mångkulturella samhället*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Kr201 yrkande 7 och
1999/2000:Kr234 yrkande 2,

res. 18 (v)

res. 19 (c)

22. beträffande *internationellt kulturellt utbyte*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr277 yrkande 12,

res. 20 (v)

23. beträffande *kulturaktiviteter för att påverka attityder till homo-
sexuella m.fl. grupper*

att riksdagen avslår motion 1999/2000:So225 yrkande 18,

res. 21 (v, c, fp, mp)

24. beträffande *de idéburna publikorganisationerna*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Kr290 och 1999/2000:
Kr291,

25. beträffande *utvärdering av kulturhuvudstadsåret 1998*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr314 yrkande 1,

26. beträffande *kulturens betydelse vid exportsatsningar*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr314 yrkande 21,

res. 22 (fp)

27. beträffande *forskning*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:Kr315 yrkande 10.
res. 23 (mp)

1999/2000:KrU9
Hemställan

Stockholm den 14 mars 2000

På kulturutskottets vägnar

Inger Davidson

I beslutet har deltagit: Inger Davidson (kd), Åke Gustavsson (s), Agneta Ringman (s), Annika Nilsson (s), Charlotta L Bjälkebring (v), Lennart Fridén (m), Eva Arvidsson (s), Jan Backman (m), Paavo Vallius (s), Lars Wegendal (s), Peter Pedersen (v), Dan Kihlström (kd), Roy Hansson (m), Ewa Larsson (mp), Birgitta Sellén (c), Lennart Kollmats (fp) och Anne-Katrine Dunker (m).

1. Utgångspunkter för kulturpolitiken, basstrukturer för kulturell frihet och utveckling, m.m. (mom. 1)

Lennart Fridén (m), Jan Backman (m), Roy Hansson (m) och Anne-Katrine Dunker (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Utgångspunkter för kulturpolitiken, kulturens finansiering m.m. som börjar med ”Utskottet har” och slutar med ”denna del” bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den syn på statens ansvar på kulturområdet och på kulturens finansiering som kommer till uttryck i motion Kr317 (m). En kultur som står fri i förhållande till politiska beslutsfattare är en viktig del av ett demokratiskt samhälle. Enligt utskottets uppfattning är kulturpolitikens uppgift att främja kulturell mångfald och rika möjligheter att välja i ett kulturutbud av hög kvalitet, men inte att styra människors val.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att en god förankring i den egna kulturen ger människor nödvändig trygghet. För de invandrade är också förtrogenhet med det nya landets kultur väsentlig för att de skall kunna finna sig till rätta i det nya landet.

Den ökade mångfalden inom kulturen, internationaliseringen och utvecklingen inom medierna ger fler människor möjlighet att ta del av eller ägna sig åt det omfattande kulturutbudet. Fria medier är en av det öppna samhällets viktigaste förutsättningar. Som anförs i motionen måste kultursektorn ges en rimlig chans att vara med i det främsta ledet i IT-användandet. Staten bör genom universitetsbiblioteken föregå med gott exempel i digitaliseringen av Sveriges bibliotek.

Utskottet anser att statens insatser inom kulturområdet bör styras mot verksamheter som har nationellt intresse och som inte skulle komma till stånd utan det statliga stödet. Riksdagen bör slå fast att all kultur inte kan uppbära stöd. Det statliga ansvaret för kulturpolitiken bör därför avgränsas och tydliggöras. Vidare bör det statliga kulturstödet enligt utskottets uppfattning kanaliseras via många bidragsgivare för att garantera den pluralism som bör vara en utvecklad nations kännemärke.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att följande principer bör gälla för statens ansvar inom kulturområdet. Alla regioner skall ha möjlighet att erbjuda levande musikteater. Ett litet antal dansscener skall få del av statligt stöd och bedriva regional turnéverksamhet. Staten bör ansvara för ett antal symfoni- och kammarorkestrar så att hela landet kan få rimlig del av ett vitalt musikutbud. Det nationella kulturarvet, t.ex. nationalscenerna, arkiv och vissa museer, skall höra till statens ansvarsområde. Staten bör på sikt finansiellt ansvara endast för de teatrar som är nationalscener. Kostnaderna för fria teatergruppers turnerande bör tas över av arrangörsledet, som bör bli mottagare av alla offentliga bidrag. All biblioteksverksamhet, med undantag för de statliga forskningsbiblioteken, bör vara kommunernas ansvar, således även länsbiblioteken. Alla offentliga anslag bör i framtiden bygga på klara avtal mellan anslagsbeviljande instans och utförande institutioner.

Kulturen bör enligt utskottets uppfattning vila på flera finansieringsvägar. De enskildas avgifter utgör ett viktigt bidrag till verksamheten. Bidrag kan också komma från företag och institutioner, antingen som direkta bidrag till viss verksamhet eller som bidrag till fondavsättningar. Slutligen måste en del av kulturverksamheten finansieras genom offentliga bidrag. Lokala och regionala kulturfonder samt en eller flera centrala fonder bör tillskapas. En motsvarighet till den brittiska National Trust skulle gynna värden av kulturmiljöer. AB Svenska Spel bör delas upp så att de spel som tidigare låg hos AB Tiptjänst överläts på det sätt som beslutades av riksdagen våren 1994. Övriga spel som tidigare låg hos Penninglotteriet AB bör överföras till en stiftelse, vars uppgift blir att på olika kulturella verksamheter fördela det överskott som uppkommer.

Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion Kr317 (m) yrkandena 1, 2, 11 och 12 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om utgångspunkterna för kulturpolitiken, statens ansvar på kulturområdet och kulturens finansiering.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *utgångspunkter för kulturpolitiken, basstrukturer för kulturell frihet och utveckling, m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Kr317 yrkandena 1, 2, 11 och 12 i denna del och med avslag på motion 1999/2000:Kr313 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Utgångspunkter för kulturpolitiken, basstrukturer för kulturell frihet och utveckling, m.m. (mom. 1)

Inger Davidson (kd) och Dan Kihlström (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Utgångspunkter för kulturpolitiken, kulturens finansiering m.m. som börjar med "Utskottet behandlade" och slutar med "(kd) avstyrks" bort ha följande lydelse:

Kulturen har enligt utskottets uppfattning möjlighet att bidra med en helhetssyn på människan och hennes behov av mening, sammanhang och struktur. Kultur är i enlighet med vad som anförs i motion Kr313 (kd) därför en viktig grund för all utveckling och en nödvändig och viktig del av välfärds-samhället. Kulturen har ett egenvärde genom att den fyller människans primära behov, bidrar till att göra människor hela och frigör mänskliga resurser. Ett mångsidigt kulturliv och en ömsesidig förståelse för varandras olika kulturer och kulturyttringar är en viktig förutsättning för ett öppet och demokratiskt samhälle och allas delaktighet i kulturen. Utskottet anser det mot denna bakgrund viktigt att det allmänna stöder kulturen.

Utskottet instämmer i vad som anförs i motion Kr313 (kd) om att kommunernas stöd till kulturverksamheten även i framtiden kommer att vara av grundläggande betydelse för de offentliga kulturinsatserna. Det mesta som sker inom kulturlivet har lokal förankring och finansiering. Även de regionala instanserna har ett ansvar för att kulturen skall nå ut i regionerna. Det är

dock naturligt att en koncentration av kulturevenemang är stor i de större städerna.

Som anförs i motionen krävs det vissa basstrukturer för kulturell frihet och utveckling. Förutom nationalinstitutionerna bör dessa innefatta även regionala stödjepunkter av god kvalitet, sett i både ett nationellt och internationellt perspektiv. Tillgången till lokaler för olika kulturaktiviteter bör också ingå i en väl utvecklad basstruktur för kulturen i landet.

Som anförs i motionen är det en rimlig utgångspunkt att besluten om den närmare fördelningen av bidragen sker så nära verksamheterna som möjligt. Innan ställning tas till de framtida formerna för fördelningen av de statliga bidragen till den regionala kulturen bör resultaten av nu pågående försöksverksamhet noggrant utvärderas.

Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion Kr313 (kd) yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om basstrukturer för kulturell frihet och utveckling.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *utgångspunkter för kulturpolitiken, basstrukturer för kulturell frihet och utveckling, m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Kr313 yrkande 1 och med avslag på motion 1999/2000:Kr317 yrkandena 1, 2, 11 och 12 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Utredning om en ny kulturpolitisk struktur (mom. 2)

Charlotta L Bjälkebring (v), Peter Pedersen (v) och Lennart Kollmats (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Utgångspunkter för kulturpolitiken, basstrukturer för kulturell frihet och utveckling, m.m. som börjar med "Utskottet anser liksom" och slutar med "Kr273 (v)" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som framförs i motion Kr273 (v) att den kulturpolitiska kraft som funnits sedan 1974 års kulturpolitiska beslut började genomföras, nu börjar försvagas. Detta framgår bl.a. av den kris som många kulturinstitutioner, främst teatrarna, har stått inför under senare år.

Det är enligt utskottets uppfattning nödvändigt att ta reda på om de allmänna medlen fördelas och utnyttjas på bästa sätt och om statens stöd fungerar dynamiskt. Kunskaperna från en sådan utvärdering av den förda kulturpolitiken bör användas som grund för en utredning om hur en ny kulturpolitisk struktur kan byggas upp. Som anförs i motion Kr273 (v) krävs det nämligen att Kulturrådet omorganiseras och att samspelet mellan den statliga, regionala och lokala nivån förändras, liksom samspelet mellan de offentliga bidragsgivarna och kulturskaparna.

Stor enighet råder om att den kulturpolitiska uppgiften är att skapa bästa möjliga förutsättningar för det yrkesverksamma konstnärliga arbetet. Experimentell och nydanande konst är avgörande för framtida expansion och kvalitet men sällan kommersiellt lönsam. Därför måste nya kulturella uttryck

och mindre etablerade konstutövare stimuleras och stödjas. Konstnärlig förnyelse bygger ofta på att nyskapande konstnärer bryter mot rådande kvalitetsuppfattningar. Ett sätt att stimulera dynamisk utveckling på kulturområdet är stöd till oberoende konstnärers och fria konstnärsgруппers verksamhet.

För att främja förnyelse, motverka stagnation och öka möjligheterna att uppnå de kulturpolitiska målen bör enligt utskottets mening ansvaret för bidragsfördelningen flyttas från Kulturrådet till den regionala nivån. Kulturrådet bör efter förhandlingar sluta avtal med de politiskt ansvariga på den regionala nivån om vilka mål som skall uppnås med de statliga bidragen. Ramarna för avtalen skall vara tillräckligt flexibla för att verksamheten skall kunna motsvara kraven på konstens utveckling. Bidragen skall fördelas av de politiskt ansvariga på den regionala nivån med hjälp av olika referensgrupper för att ge andra aktörer än institutioner möjligheter att hitta bra metoder för spridning av kultur. Förhandlingarna bör också kunna leda till konstruktiva överenskommelser om gemensamt ekonomiskt ansvarstagande. Även andra aktörer inom kulturområdet än institutionerna skall kunna få bidrag och medverka till konstens utveckling och spridning. En mera direkt koppling skall på detta sätt kunna uppnås mellan konstutövarna och arrangörerna och andra som arbetar med publikarbete. Med detta arbetssätt skulle också uppnås att Kulturrådet fick mera tid över för kontroll och utvärdering av uppnådda resultat ställda i relation till de kulturpolitiska målen och de uppdrag som riksdag och regering formulerat inom kulturområdet.

En ny kulturpolitisk struktur uppbyggd i enlighet med vad utskottet här anfört skulle kunna stimulera lokala initiativ och prioriteringar och lokalt engagemang och ansvarstagande samt förkorta tiden mellan initiativ och förverkligande.

En utredning om en sådan ny kulturpolitisk struktur som utskottet här beskrivit bör i sitt arbete självfallet också ta till vara resultaten av den nu pågående försöksverksamheten med regional fördelning av statliga kulturbidrag.

Vad utskottet anfört om en utredning om en ny kulturpolitisk struktur bör riksdagen med bifall till motion Kr273 (v) som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *utredning om en ny kulturpolitisk struktur*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Kr273 som sin mening
ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Kultursponsring (mom. 3)

Inger Davidson (kd), Lennart Fridén (m), Jan Backman (m), Dan Kihlström (kd), Roy Hansson (m) och Anne-Katrine Dunker (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Sponsring som börjar med ”Utskottet anser” och slutar med ”avstyrks därför” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att kultursponsring är ett värdefullt komplement till annan finansiering av kulturverksamhet. Sponsring är också en värdefull kanal för

de sponsrande företagen att nå kunder och för att ge anställda kulturupplevelser. Det senare kan också innebära att kulturinstitutioner når en vidgad publik. Utskottet anser mot denna bakgrund att det är angeläget att nya möjligheter skapas för alla som så önskar att kunna bidra till svenskt kulturliv genom sponsring. Vad utskottet här anfört bör riksdagen med bifall till motion Kr317 (m) yrkande 12 i denna del som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet anser att det inte behövs sådana regler för kultursponsring som förordas i motion Kr277 (v), varför motionens yrkande 9 bör avslås av riksdagen.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *kultursponsring*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Kr317 yrkande 12 i denna del och med avslag på 1999/2000:Kr277 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Kultursponsring (mom. 3)

Charlotta L Bjälkebring (v) och Peter Pedersen (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Sponsring som börjar med ”Utskottet anser” och slutar med ”avstyrks därför” bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer med vad som anförs i motion Kr277 (v) att kultursponsring kan innebära en risk för sådan bindning av kulturverksamheten inom t.ex. teater, dans och musik att skapandet och yttrandefriheten kvävs. För att undvika att sådana situationer uppstår bör regler utarbetas för kultursponsring som skyddar kulturskaparna och värnar yttrandefriheten.

Riksdagen bör med bifall till motion Kr277 (v) yrkande 9 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört om regler för kultursponsring.

Något sådant uttalande om nya möjligheter för kultursponsring som begärs i motion Kr317 (m) (yrkande 12 i denna del) bör inte göras. Riksdagen bör därför avslå motionsyrkandet.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *kultursponsring*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Kr277 yrkande 9 och med avslag på motion 1999/2000:Kr317 yrkande 12 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Regleringsbrev (mom. 5)

Charlotta L Bjälkebring (v) och Peter Pedersen (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Regleringsbrev som börjar med ”Vid 1997/98” och slutar med ”aktuella motionsyrkandet” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna bakom motion Kr277 (v) att det är viktigt att de regleringsbrev som regeringen utfärdar för Kulturrådets

bidragsfördelning står väl i överensstämmelse med riksdagens beslut. De medel som riksdagen anvisat inom en ram bör fördelas. I de fall där regeringen i regleringsbrev avviker från riksdagens beslut i fråga om fördelningen av medlen och innehållet i den bidragsstödda verksamheten bör regeringen återkomma till riksdagen. Detta bör riksdagen med bifall till motion Kr277 (v) yrkande 3 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *regleringsbrev*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Kr277 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Syftet med Stiftelsen Framtidens kultur (mom. 6)

Inger Davidson (kd), Lennart Fridén (m), Jan Backman (m), Dan Kihlström (kd), Roy Hansson (m), Birgitta Sellén (c), Lennart Kollmats (fp) och Anne-Katrine Dunker (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Statens kulturråd och Stiftelsen Framtidens kultur som börjar med ”Utskottet vill först” och slutar med ”av riksdagen” bort ha följande lydelse:

Regeringen har enligt stiftelseförordnandet för Framtidens kultur att utse stiftelsens styrelse och bestämma vem som skall vara ordförande. Enligt utskottets mening bör regeringen vid nästa tillfälle, då styrelsen förnyas helt eller delvis, utse sådana ledamöter av styrelsen som inte har direkt anknytning till eller kan ses som företrädare för regeringen eller bidragsfördelning statlig kulturmyndighet. Därmed bör enligt utskottets uppfattning det ursprungliga syftet med stiftelsen bättre uppnås och dess självständiga ställning gentemot den statliga bidragsgivningen kunna återupprättas. Vad utskottet anfört bör riksdagen med anledning av motion Kr314 (fp) yrkande 9 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *syftet med Stiftelsen Framtidens kultur*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Kr314 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Kulturrådets resurser för utvecklingsverksamhet m.m. (mom. 7)

Ewa Larsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Statens kulturråd och Stiftelsen Framtidens kultur som börjar med ”Det är” och slutar med ”och 2” bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer med vad som anförs i motion Kr315 (mp) om att Kulturrådet – i förhållande till de medel som disponeras av Stiftelsen Framtidens kultur – har alltför små, obundna resurser att fördela till bl.a. utveckling och förnyelse. Kulturrådet får av riksdag och regering ansvar för nya uppdrag och verksamheter, men får inte den ekonomiska förstärkning som detta

ökade ansvar kräver. Det kan med fog hävdas att Kulturrådet fått en nominell inkomstminskning under många år. Riksdagen bör därför med bifall till motion Kr315 (mp) yrkandena 1 och 2 som sin mening ge regeringen till känna att en översyn bör göras av Kulturrådets framtida anslag, varvid en analys även bör göras av relationen mellan de resurser som disponeras av Kulturrådet och Stiftelsen Framtidens kultur.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *Kulturrådets resurser för utvecklingsverksamhet m.m.* att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Kr315 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

9. Satsningar på den kulturella infrastrukturen (mom. 8)

Birgitta Sellén (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Kulturens regionalpolitiska betydelse m.m. ”Utskottet vill” och slutar med ”8 avstyrks” bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer med vad som anförs i motionerna Kr201 (c) och N214 (c) om den kulturella dragningskraftens betydelse för kommuners och regioners utvecklingsmöjligheter. Lokala och regionala kultursatsningar har blivit viktiga när det gäller att skapa en ny lokal eller regional profil och inriktning. Till detta kommer att investeringar i kulturell infrastruktur är billigare än andra infrastrukturinvesteringar. Mot denna bakgrund bör – som framhålls i motionerna – satsningarna fortsätta. Detta bör riksdagen med anledning av motionerna Kr201 yrkande 10 och N214 yrkande 8 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *satsningar på den kulturella infrastrukturen* att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:Kr201 yrkande 10 och 1999/2000:N214 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

10. Svenska riksteatern, Stiftelsen Svenska Rikskonserter och Riksutställningar (mom. 9)

Charlotta L Bjälkebring (v), Peter Pedersen (v) och Ewa Larsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Kulturens regionalpolitiska betydelse m.m. som börjar med ”Utskottet har i ett föregående” och slutar med ”utskottet motionsyrkandet” bort ha följande lydelse:

Svenska riksteatern, Stiftelsen Svenska Rikskonserter och Riksutställningar behöver som anförs i motion N388 (mp) ökade resurser för sin utveckling. De tre institutionerna spelar en stor roll för kulturutbudet, särskilt i mindre samhällen. Behovet av medel för utvecklingsverksamhet beträffande turnerandets ekonomi bör med anledning av motionsyrkandet ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *Svenska riksteatern, Stiftelsen Svenska Rikskonserter och Riksutställningar* att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:N388 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. Nya nationella kulturpolitiska mål (mom. 12)

Charlotta L Bjälkebring (v) och Peter Pedersen (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken De kulturpolitiska målen som börjar med ”I anslutning” och slutar med ”aktuella motionsyrkandena” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna bakom motion Kr234 (v) att riksdagen bör besluta om ett åttonde kulturpolitiskt mål för att säkra köns- perspektivet i statens kulturpolitik. Detta bör riksdagen med bifall till motion Kr234 (v) yrkande 6 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *nya nationella kulturpolitiska mål* att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Kr234 yrkande 6 och med avslag på motion 1999/2000:Kr314 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

12. Nya nationella kulturpolitiska mål (mom. 12)

Lennart Kollmats (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken De kulturpolitiska målen som börjar med ”Utskottet återger” och slutar med ”år 1996” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med vad som anförs i motion Kr314 (fp) att de nationella kulturpolitiska målen bör utgå från de tre fundamentala principerna i liberal kulturpolitik, nämligen frihet, mångfald och kvalitet. Om dessa tre principer renodlas och uttrycks som mål täcks många av dagens kulturpolitiska mål in och även verktygen för att nå dem. Dessa tre mål bör enligt utskottets uppfattning ersätta de nuvarande sju kulturpolitiska målen.

De tre nya nationella kulturpolitiska målen bör i enlighet med motionsförslaget ha följande lydelse.

1. För att uppnå målet *frihet* bör humanismens, toleransens och demokratiens ideal stärkas. Yttrandefriheten och allas möjligheter att nyttja den värnas. Det finns förutsättningar för ett dynamiskt, utmanande och fritt kulturliv. Människor erbjuds möjlighet till kunskaps- och idébildning.

2. För att uppnå målet *mångfald* måste kulturlivet vara i ständig förändring samt präglas av många olika åsikter, uttryckssätt och aktörer. Kulturarvet bevaras och brukas. Kulturlivet är då tillgängligt för alla, oavsett ålder, utbildning, ekonomi, bostadsort, funktionshinder e.d. För att målet skall vara uppfyllt krävs att internationellt kulturutbyte främjas och att olika kulturyttringar finns tillgängliga i hela landet.

3. Målet *kvalitet* innebär att kulturell kvalitet och professionalism blir vägledande för kulturpolitiken utan hänsyn till vad som är kommersiellt gångbart. Förnyelse inom kulturlivet bör stödjas. Det innebär vidare att den konstnärliga kvaliteten blir avgörande utan att arbetsmarknadsmässiga, regionalpolitiska eller andra syften överordnas kvalitetsaspekterna.

Riksdagen bör med bifall till motion Kr314 (fp) yrkandena 1 och 2 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anför om att ersätta nuvarande sju mål med tre nya nationella kulturpolitiska mål.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *nya nationella kulturpolitiska mål*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Kr314 yrkande 2 och med avslag på motion 1999/2000:Kr234 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

13. Kultur för barn och ungdom (mom. 13)

Birgitta Sellén (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Kultur för barn och ungdom som börjar med ”Enligt utskottets” och slutar med ”av riksdagen” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den höga prioritet som skall gälla insatser för barns och ungas kultur bör ta sig uttryck i praktisk handling och att riksdagen därför med bifall till motion Kr201 (c) yrkande 1 skall besluta att 25 % av de statliga kulturanslagen skall avsättas till kultur för barn och ungdom.

Utskottet anser vidare att riksdagen i enlighet med motion Kr201 (c) yrkande 2 bör uttala att kulturinstitutioner, organisationer, museer etc. bör arbeta på ett mera flexibelt sätt för att nå barn och unga. Det är i det dagliga livet som intresset för kultur kan väckas.

Som anføres i motion Kr201 (c) vill ungdomar vara med och utforma sin egen kultur och olika kulturprojekt. Ungdomar och vuxna har olika erfarenheter och olika referensramar som man måste ta hänsyn till. De två största bidragsgivarna till ung kultur i dag, nämligen Ungdomsstyrelsen och Allmänna arvsfonden, bör ge ungdomar möjlighet att framträda med sina egna budskap och att själva få bestämma. Detta bör riksdagen med bifall till motionens yrkande 3 som sin mening ge regeringen till känna.

Vidare bör riksdagen i enlighet med förslaget i motion Kr201 (c) yrkande 4 begära att regeringen i budgetarbetet beräknar extra resurser för Ungdomsstyrelsen till en särskild satsning på ung kultur. Medlen skall avse ungdomars egna projekt, för unga, av unga och med unga, även de unga som inte tillhör någon förening. Korta handläggningstider och enkla blanketter bör genomföra satsningen.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *kultur för barn och ungdom*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Kr201 yrkandena 1–4 och med avslag på motion 1999/2000:Ub813 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

14. Könsbunden statistik inom kultursektorn (mom. 16)

1999/2000:KrU9
Reservationer

Charlotta L Bjälkebring (v), Peter Pedersen (v) och Birgitta Sellén (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Jämställdhet m.m. som börjar med ”Utskottet anser” och slutar med ”yrkande 11” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att riksdagen bör begära en redovisning från regeringen av könsbunden statistik inom kultursektorn. Som framhålls i motion Kr277 (v) är en övervägande majoritet av publiken på teater, dans och klassisk musik medelålders, väletablerade kvinnor. Statens kulturråd har till uppgift att fördela resurserna på ett rättvist sätt. Tyvärr visar statistiken ännu inte hur de statligt stödda verksamheterna når ut till respektive kön. Det är vidare enligt utskottets mening en viktig jämställdhetsfråga att sådan statistik tas fram som ur ett jämställdhetsperspektiv belyser hur många kvinnor respektive män som innehar ledande befattningar inom kultursektorn.

Riksdagen bör med anledning av motion Kr277 (v) yrkande 11 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *könsbunden statistik inom kultursektorn*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Kr277 yrkande 11
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

15. Utredning om hur kultursatsningarna främjar jämställdheten (mom. 17)

Charlotta L Bjälkebring (v) och Peter Pedersen (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Jämställdhet m.m. som börjar med ”Utskottet föreslår” och slutar med ”främjar jämställdhet” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att riksdagen med bifall till motion Kr234 (v) yrkande 5 som sin mening bör ge regeringen till känna att en utredning bör göras om i vilken utsträckning samhällets kultursatsningar främjar jämställdheten.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *utredning om hur kultursatsningarna främjar jämställdheten*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Kr234 yrkande 5 som
sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

16. Uttalande om funktionshindrades delaktighet i kulturen (mom. 18)

Charlotta L Bjälkebring (v) och Peter Pedersen (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Funktionshindrades delaktighet i kulturen som börjar med ”Utskottet konstaterar” och slutar med ”de avstyrks” bort ha följande lydelse:

Riksdagen bör i enlighet med vad som föreslås i motion Kr234 (v) yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna att de funktionshindrade skall ha rätt till delaktighet i kulturlivet. Som exemplifieras i motionen kan detta gälla att publika lokaler skall vara funktionsdugliga för alla och att telefonservice, TV-program, tidningar, kulturutbud, IT och samhällsinformation skall vara tillgänglig för alla, således även för personer med funktionshinder.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. beträffande *uttalande om funktionshindrades delaktighet i kulturen*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:Kr234 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1999/2000:Kr317 yrkande 16 och 1999/2000:So226 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

17. Utredning om ett samiskt centrum i Stockholm och uttalande om den samiska teatern (mom. 19 och 20)

Ewa Larsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Samernas kultur som börjar med ”Den i” och slutar med ”av utskottet” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna bakom motion MJ220 (mp) att samernas egna analyser av den samiska kulturens förutsättningar och utvecklingsmöjligheter måste vara en utgångspunkt i det svensk-samiska kultursamarbetet. Enligt utskottets mening bör riksdagen begära att regeringen tillsätter en utredning om en plan för ett samiskt kulturcentrum i Stockholm i enlighet med motion MJ220 (mp) yrkande 2. Inom Stockholms sameförening, som är en av de största sameföreningarna, pågår arbete för att etablera ett sådant samiskt kulturcentrum i huvudstaden.

I likhet med vad som anförs i motion Kr315 (mp) bör de medel som disponeras av Sametinget för en samisk teater fördelas på ett sätt som tillgodoser alla språkgrupper bland samerna. Riksdagen bör göra ett uttalande om den samiska teatern i enlighet med vad som anförs i motion Kr315 (mp) yrkande 15. Utskottet förutsätter att den av Sametinget utsedda styrelsen, som har att fördela medel till de olika teaterprojekten, har alla samiska gruppers kulturella behov som utgångspunkt vid sitt arbete med fördelningsfrågorna.

dels att utskottets hemställan under 19 och 20 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *utredning om ett samiskt centrum i Stockholm*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:MJ220 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

20. beträffande *uttalande om den samiska teatern*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Kr315 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

18. Det mångkulturella samhället (mom. 21)

1999/2000:KrU9
Reservationer

Charlotta L Bjälkebring (v) och Peter Pedersen (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Det mångkulturella samhället, internationellt kulturutbyte, m.m. som börjar med "Utskottet instämmer" och slutar med "Yrkandena avstyrks" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion Kr234 (v) är utanförskap ett stort problem. En förutsättning för integration är delaktighet och kommunikation. För den som inte har tillgång till det skrivna eller talade svenska språket kan bilden, musiken och dansen vara ett medel för kommunikation. Det är enligt utskottets mening viktigt att den invandrade kulturen visas på gallerier, teatrar, biografier och museer i större utsträckning än vad som är fallet i dag. Den bör få genomslag på kulturens alla områden. Vad utskottet anfört om det mångkulturella Sverige bör riksdagen med bifall till motion Kr234 (v) yrkande 2 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 21 bort ha följande lydelse:

21. beträffande *det mångkulturella samhället*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Kr234 yrkande 2 och med anledning av motion 1999/2000:Kr201 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

19. Det mångkulturella samhället (mom. 21)

Birgitta Sellén (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Det mångkulturella samhället, internationellt kulturutbyte, m.m. som börjar med "Utskottet instämmer" och slutar med "Yrkandena avstyrks" bort ha följande lydelse:

Det kulturpolitiska mångfaldsmål som riksdagen antog år 1996 är mycket viktigt. Vi lever i dag i ett mångkulturellt samhälle, där främlingsfientlighet och rasism breder ut sig. Det är, som anförs i motion Kr201 (c), en stor utmaning att hitta en balans mellan integrering och acceptans. Att inlemma nya medborgare i samhället, samtidigt som vi låter samhället utvecklas till följd av nya impulser från andra kulturer, är nödvändigt. Det är viktigt att ge stöd till de invandrades egna kulturella uttryck men också att erbjuda delaktighet i det svenska samhället. Alla konstnärliga institutioner bör ges ett särskilt uppdrag att främja kulturmöten. Varje kulturinstitution bör således ta ansvar för att verksamheten vänder sig till hela befolkningen. Riksdagen bör med bifall till motion Kr201 (c) yrkande 7 som sin mening ge regeringen till känna vikten av ömsesidig förståelse och respekt för olika medborgares kultur och kulturarv.

dels att utskottets hemställan under 21 bort ha följande lydelse:

21. beträffande *det mångkulturella samhället*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Kr201 yrkande 7 och med anledning av motion 1999/2000:Kr234 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

20. Internationellt kulturellt utbyte (mom. 22)

1999/2000:KrU9
Reservationer

Charlotta L Bjälkebring (v) och Peter Pedersen (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Det mångkulturella samhället, internationellt kulturutbyte, m.m. som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "yrkandet avstyrks" bort ha följande lydelse:

Internationellt kulturellt utbyte är enligt utskottets mening en mycket viktig del i det globala kultursammanhanget och viktigt för utvecklingen inom de olika konstarterna. Det är också en stor outnyttjad potential som kan användas till att utveckla förståelsen mellan människor över alla gränser. Kulturens betydelse när det gäller att påverka attityder och fördomar är ovärderlig. Vidare stärker den människor i deras identitet. Som anförs i motion Kr277 (kd) kan Sverige använda internationellt kulturutbyte som ett aktivt verktyg i biståndsarbetet för att stärka demokratiseringen och respekten för de mänskliga rättigheterna och verka för en tolerantare värld. Riksdagen bör med bifall till motion Kr277 (v) yrkande 12 som sin mening ge regeringen till känna att Sverige i arbetet inom EU och FN bör främja det internationella kulturutbytet.

dels att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. beträffande *internationellt kulturellt utbyte*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Kr277 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

21. Kulturaktiviteter för att påverka attityder till homosexuella m.fl. grupper (mom. 23)

Charlotta L Bjälkebring (v), Peter Pedersen (v), Ewa Larsson (mp), Birgitta Sellén (c) och Lennart Kollmats (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Kulturaktiviteter för att påverka attityder till homosexuella m.fl. grupper som börjar med "Utskottet har" och slutar med "yrkande 18" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill i likhet med motionärerna bakom motion So225 (fp, s, v, c, mp) framhålla kulturens betydelse för att påverka attityder och fördomar. Kulturen är också en viktig källa till förståelse för och bekräftelse av individers egna känslor. Därför är det viktigt att stimulera kulturaktiviteter där homo- och bisexuellas samt transpersoners situation beskrivs. Det är t.ex. ovanligt med positiva skildringar av homo- och bisexuell kärlek i böcker, teater, film, musik eller bildkonst. Vidare har de homosexuellas egna kulturaktiviteter svårigheter att nå ut till en bredare publik.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att det är angeläget att de institutioner i det svenska samhället som har ansvar för att stödja kulturaktiviteter även prioriterar kulturaktiviteter som skildrar homo- och bisexuellas samt transpersoners situation. Vidare kan Sverige även använda sådana kulturaktiviteter som ett aktivt verktyg i biståndsarbetet för att öka demokratiseringen och respekten för de mänskliga rättigheterna i andra länder. Det är utskottets förhoppning att denna inställning till kulturens möjligheter att

påverka attityder till och fördomar om homo- och bisexuella samt transpersoner också slår igenom i kommunernas kulturpolitik så att t.ex. folkbibliotekens inköpspolitik utformas med tanke på möjligheten att motverka diskriminering och att tillgodose behoven av böcker, tidskrifter och video om, av och för dessa grupper.

Vad utskottet anfört bör riksdagen med anledning av motion So225 (fp, s, v, c, mp) som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. beträffande *kulturaktiviteter för att påverka attityder till homosexuella m.fl. grupper*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:So225 yrkande 18 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

22. Kulturens betydelse vid exportsatsningar (mom. 26)

Lennart Kollmats (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Kulturens betydelse vid exportsatsningar som börjar med "Utskottet instämmer" och slutar med "yrkande 21" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i vad som anförs i motion Kr314 (fp) om att det kan ge god avkastning om man ger kulturen större uppmärksamhet i samband med exportsatsningar. En sådan satsning på kultur kan vara en affärsmässigt god investering. Regeringen bör därför ta fram ett program för hur kultur kan användas i exportsyfte. Detta bör riksdagen med bifall till motion Kr314 (fp) yrkande 21 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. beträffande *kulturens betydelse vid exportsatsningar*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Kr314 yrkande 21 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

23. Forskning (mom. 27)

Ewa Larsson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Forskning som börjar med "Kulturens betydelse" och slutar med "yrkande 10" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer med vad som anförs i motion Kr315 (mp) om att tillgång till kultur kan ses som ett slags förebyggande hälsovård. Mot denna bakgrund bör forskning om kulturens betydelse för mänsklig tillväxt stimuleras med syfte att få landstingen att förstå att de måste delfinansiera musik och teater. Detta bör riksdagen med bifall till motion Kr315 (mp) yrkande 10 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 27 bort ha följande lydelse:

27. beträffande *forskning*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Kr315 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

1. Kulturrådets resurser för utvecklingsverksamhet m.m. (mom. 7)

Charlotta L Bjälkebring (v) och Peter Pedersen (v) anför:

I anslutning till motion Kr315 (mp) yrkandena 1 och 2 om relationen mellan de resurser som står till Stiftelsen Framtidens kulturs respektive Kulturrådets förfogande, vill vi påminna om att Vänsterpartiet i motion Kr273 föreslagit en utredning om en ny kulturpolitisk struktur. I en sådan ny struktur skulle Kulturrådet inte längre ha uppgiften att i detalj fördela de statliga bidragen. I vårt förslag tecknas ett kulturpolitiskt avtal mellan Kulturrådet och den regionala nivån, varefter ansvaret för bidragsfördelningen faller på den regionala nivån. Kulturrådet skall i stället arbeta med att utveckla sin uppgift att följa upp och utvärdera att den regionalt och lokalt förankrade kulturpolitiken svarar mot de statliga kulturpolitiska målen. Medlen skulle inte vara så bundna till olika ändamål som de är i dag och bidragsfördelningen skulle bättre kunna svara mot kraven på konstens utveckling, bl.a. genom att de regionalt ansvariga tar olika referensgrupper till hjälp vid bidragsfördelningen. Vi tror på ett nytt system som gör det möjligt att både stödja de verksamheter som initierats och regleras från statens sida och samtidigt bättre fånga upp regionala och lokala initiativ.

2. Kultur för barn och ungdom (mom. 13)

Charlotta L Bjälkebring (v) och Peter Pedersen (v) anför:

Vi vill påminna om att nya möjligheter för unga till inflytande över fördelningen av bidrag till kultur skulle öppnas om förslaget i motion Kr273 (v) om en ny kulturpolitisk struktur genomfördes. Vi vill också i sammanhanget nämna att förslag om satsningar på ungdomars eget musikutövande har lagts fram i motion Kr231 (v), som behandlas i utskottets betänkande 1999/2000:KrU10 Teater, dans och musik.

3. Uttalande om funktionshindrades delaktighet i kulturen (mom. 18)

Inger Davidson (kd), Lennart Fridén (m), Jan Backman (m), Dan Kihlström (kd), Roy Hansson (m), Birgitta Sellén (c), Lennart Kollmats (fp) och Anne-Katrine Dunker (m) anför:

Som utskottet redovisar omfattar det kulturpolitiska delaktighetsmålet alla, således även de funktionshindrade. I motion Kr317 (m) framhålls även att det övergripande målet för den svenska handikappolitiken är delaktighet för alla på jämlika villkor. I betänkandet redovisar utskottet de uppdrag på området som Kulturrådet fått för att främja de funktionshindrades delaktighet i kulturen. Ansvaret för arbetet med att nå dessa mål delas av många på central, regional och lokal nivå. Ansvaret för att följa upp och utvärdera detta arbete finns också på alla nivåer. Arbetet med de funktionshindrades delakt-

tighet i kulturen går således framåt, men vi måste också framhålla att detta arbete fortfarande går alltför långsamt.

Ett exempel på vår inställning till de funktionshindrades delaktighet i kulturlivet återfinns i betänkande 1999/2000:KrU8 Radio och TV. Där har vi i två reservationer (5 och 6, s. 31–32) redovisat hur vi ser på dessa frågor när det gäller tillgängligheten till radio och TV. Samma synsätt anser vi skall präglade även övriga kulturpolitiska områden.

1999/2000:KrU9
Särskilda yttranden

Sammanfattning.....	1
Motioner	1
Ärendets beredning.....	4
Utskottet	5
Utgångspunkter för kulturpolitiken, kulturens finansiering m.m.	5
Sponsring	10
Kulturinstitutionernas hyreskostnader	11
Regleringsbrev	12
Statens kulturråd och Stiftelsen Framtidens kultur	13
Kulturens regionalpolitiska betydelse m.m.	15
De nationella kulturpolitiska målen	17
Kultur för barn och ungdom.....	19
Skolans kulturansvar	20
Jämställdhet m.m.	21
Funktionshindrades delaktighet i kulturen	22
Samernas kultur	23
Det mångkulturella samhället, internationellt kulturutbyte, m.m.	25
Kulturaktiviteter för att påverka attityder till homosexuella m.fl. grupper.....	27
Publikarbete	29
Kulturhuvudstadsåret 1998	29
Kulturens betydelse vid exportsatsningar	30
Forskning	30
Hemställan	31
Reservationer	34
1. Utgångspunkter för kulturpolitiken, basstrukturer för kulturell frihet och utveckling, m.m. (mom. 1), (m).....	34
2. Utgångspunkter för kulturpolitiken, basstrukturer för kulturell frihet och utveckling, m.m. (mom. 1), (kd).....	35
3. Utredning om en ny kulturpolitisk struktur (mom. 2), (v, fp)	36
4. Kultursponsring (mom. 3), (m, kd)	37
5. Kultursponsring (mom. 3), (v)	38
6. Regleringsbrev (mom. 5), (v).....	38
7. Syftet med Stiftelsen Framtidens kultur (mom. 6), m, kd, c, fp).....	39
8. Kulturrådets resurser för utvecklingsverksamhet m.m. (mom. 7), (mp)	39
9. Satsningar på den kulturella infrastrukturen (mom. 8), (c)	40
10. Svenska riksteatern, Stiftelsen Svenska Rikskonserter och Riksutställningar (mom. 9), (v, mp).....	40
11. Nya nationella kulturpolitiska mål (mom. 12), (v).....	41
12. Nya nationella kulturpolitiska mål (mom. 12), (fp)	41
13. Kultur för barn och ungdom (mom. 13), (c).....	42
14. Könsbunden statistik inom kultursektorn (mom. 16), (v, c).....	43
15. Utredning om hur kultursatsningarna främjar jämställdheten (mom. 17), (v).....	43

16. Uttalande om funktionshindrades delaktighet i kulturen (mom. 18), (v).....	43
17. Utredning om ett samiskt centrum i Stockholm och uttalande om den samiska teatern (mom. 19 och 20), (mp).....	44
18. Det mångkulturella samhället (mom. 21), (v).....	45
19. Det mångkulturella samhället (mom. 21), (c).....	45
20. Internationellt kulturellt utbyte (mom. 22), (v).....	46
21. Kulturaktiviteter för att påverka attityder till homosexuella m.fl. grupper (mom. 23), (v, c, fp, mp).....	46
22. Kulturens betydelse vid exportsatsningar (mom. 26), (fp).....	47
23. Forskning (mom. 27), (mp).....	47
Särskilda yttranden	48
1. Kulturrådets resurser för utvecklingsverksamhet m.m. (mom. 7), (v).....	48
2. Kultur för barn och ungdom (mom. 13), (v)	48
3. Uttalande om funktionshindrades delaktighet i kulturen (mom. 18), (m, kd,c, fp)	48